

διάλογοι καταλλαγής

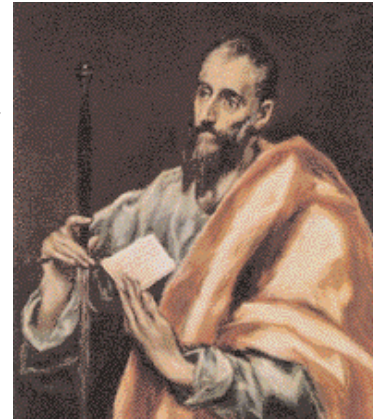
ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ★ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2007 ★ Αριθμ. Φύλλου 87
ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ● GR - 73006 ΚΟΛΥΜΠΑΡΙ

2007: ΕΤΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ * 2008: ΕΤΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΣΜΟ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

«Οι Άγιοι είναι άνθρωποι και ως εκ τούτου εκτεθειμένοι σε κάθε ανθρώπινο και δαμονικό πειρασμό, μάλιστα δε, λόγω του πνευματικού τους αναστήματος, σε ισχυρότερο από εκείνον των ανθρώπων μέσου όρου. Αν είναι υπήκοοι μιας κρατικής εξουσίας, ο πειρασμός μπορεί να συνίσταται στο να είναι υπέρ το δέον υποτακτικοί στους ισχυρούς της γης, ακόμη και εκεί, όπου θα ταίριαζε αντίρρηση στο όνομα του Θεού, αντίρρηση όμως, που θα έθετε σε κίνδυνο την ύπαρξή τους. Αν οι ίδιοι είναι φορείς εξουσίας, Βασιλείς ή Πάπες, ενδέχεται να περιπέσουν στον πειρασμό, να εκτείνουν υπέρμετρα την εξουσία τους, να υπερεκτιμήσουν το δίκιο και την αποψή τους, να υποτιμήσουν εκείνη των άλλων, ακόμη και να χρησιμοποιήσουν όχι καλά μέσα προς επίτευξη κάποιου σκοπού αγαθού».

Οι Άγιοι στον πειρασμό της εξουσίας! Αυτός ο τίτλος ενός ενδιαφέροντος συγγράμματος¹, παραπέμπει συνοπτικά και ευθύβολα στην πιθανότατα πιο οδυνηρή εμπειρία του Αγίου Ιωάννου του Χρυσόστομου, στην ιερή μνήμη του οποίου αφιέρωσε το σεπτό Οικουμενικό Πατριαρχείο το απερχόμενο έτος 2007, χιλιοστό εξακοσιοστό από τη μαρτυρική πορεία του προς τον θάνατο (+407): στην εμπειρία της αντιπαράθεσής του τόσο με τον Αυτοκράτορα Αρκαδίο, τη σύζυγό του και (από το 400) Αυγούστα Ευδοξία και τον Πρωθυπουργό Ευτρόπιο, όσο και με τον Αλεξανδρείας Θεόφιλο, τον Καισαρείας Φαρέτριο και άλλους κληρικούς.

Παραπέμπει γενικότερα σε έναν από τους διαχρονικούς πειρασμούς του εκκλησιαστικού σώματος, αλλά και κάθε χριστιανού, κάθε ανθρώπου, τόσο του εξουσιαζόμενου, όσο και του εξουσιαστή. Μην ξενίσει ο συσχετισμός Αγίου και πειρασμού. Είναι γνωστή η ύβρις του Σατανά, να πειράσει ακόμη και τον ίδιο τον Χριστό (Ματθ. 4, Εβρ. 2, 18). Και δεν υπάρχει αμφιβολία, πως κατ' εξοχήν η επίγεια ζωή των Αγίων συνοδεύεται από την αδιάλειπτη ικεσία, «μη είσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν...». Πατί εκείνοι γνωρίζουν και βιώνουν βαθύτερα αυτό που επισημαίνει συχνά ο ιερός Χρυσόστομος: την εμμονή του διαβόλου, να θέτει σε δοκιμασία κατά προτίμηση εκείνους, που αγωνίζονται να ακολουθούν την κλήση του Θεού: «ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὡς ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν» (Ματθ. 5, 48).

Μετά «δακρύων καὶ πειρασμῶν» (Πράξ. 20, 19) και κόπων και βασάνων πολλῶν και κραυγῶν αγωνίας (Ρωμ. 7) ανταποκρίθηκε στην κλήση του και ο Απόστολος Παῦλος, στον οποίον, και πάλι με πρωτοβουλία του Οικουμενικού Θρόνου, αφιερώνεται το νέον έτος 2008 («Πατριαρχική Απόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις», -2007).

Η μετάβαση αυτή από το έτος Ιωάννου του Χρυσόστομου στο έτος Αποστόλου Παύλου αποτελεί αγαθή συγκυρία μεταξύ άλλων και επειδή ο πρώτος υπήρξε αυθεντικός ερμηνευτής του δευτέρου. Τον Χρυσόστομο πιστάς πρέπει λοιπόν να έχει ως οδηγό όποιος θέλει να προσεγγίσει με ασφάλεια τη θεολογία και το γιγάντιο έργο του Παύλου, ο οποίος «δαίμονας ἤλασεν, ἁμαρτήματα ἔλυσεν, τυράννους ἐπεστόμισε, φιλοσόφων γλώττας ἐνέφραξε, τὴν οἰκουμένην τῷ Θεῷ προσήγαγε, βαρβάρους φιλοσοφεῖν ἔπεισε, πάντα μετεδῶρῦθμισεν τὰ ἐν τῇ γῆ» (Χρυσόστ., ΡΓ. 60, 679).

Πρόθεση του αφιερωματικού τούτου σημειώματος είναι μόνον η ενδεικτική επισήμανση ενός ερμηνευτικού σχολίου του ιερού Πατρός, το οποίον, από μόνο του, τεκμηριώνει τη διαχρονική επικαιρότητα του οικουμενικού διδασκάλου. Πρόκειται για την ερμηνεία του πρώτου στίχου του 13ου κεφαλαίου της προς Ρωμαίους Επιστολής. Παῦλος ο Απόστολος των Εθνῶν απευθύνεται «πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ρώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις...» και παραγγέλλει:

1. F. M. Stratmann, Die Heiligen in der Versuchung der Macht, Frankfurt a.M. 1958, 6 - δική μας μετάφραση.

«Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὐσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν.» (Ρωμ. 13,1).

Στο στίχο αυτό κυρίως, δευτερευόντως δε στους υπόλοιπους της σχετικής περικοπής (2-7) αφιέρωσε μια (την ΚΓ) από τις 32 θεοδίδακτες Ομιλίες του στην προς Ρωμαίους Επιστολή ο μέγας ερμηνευτής των Αγίων Γραφών Ιωάννης ο Χρυσόστομος (PG 60, 613 εξ.).

Ο Απόστολος Παῦλος απευθύνεται στους Χριστιανούς της Ρώμης, όπου είχε την έδρα του ο τότε μονάρχης της οικουμένης, αυτοθεοποιημένος. Ο ιερός Χρυσόστομος απομυθεύει την τελευταία αυτή ιδιότητά του, εξηγεί ότι πηγή πάντων είναι ο Δημιουργός και Νομοθέτης Θεός, ο δε φορέας της όποιας εξουσίας είναι απλός διαχειριστής της και υπόλογος έναντι του Θεού. Υποδεικνύει έτσι το κατά Χριστόν περιεχόμενο των εννοιών *ἐξουσία* και *υποταγή* (PG 60, 13 εξ.).

Έχοντας προφανώς υπόψη τη διαβεβαίωση του Χριστού «οὐκ ἤλθον καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἤλθον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι» (Ματθ. 5, 17), παρατηρεῖ ο Χρυσόστομος: Πα το θέμα τούτο [της υποταγῆς κ.λπ.] ο Απ. Παῦλος γράφει και σε άλλες Επιστολές, προκειμένου να δείξει, ότι «οὐκ ἐπ' ἀνατροπῇ τῆς κοινῆς πολιτείας ὁ Χριστός τούς παρ' αὐτοῦ νόμους εἰσήγαγεν», όπως κατηγορούσαν τους πρώτους Χριστιανούς, «ἀλλ' ἐπί διορθώσει βελτίωνι, καὶ παιδεύων μὴ περιττούς ἀναδέχεσθαι πολέμους καὶ ἀνοήτους». Πατί υπάρχουν ἤδη πολλές επιβουλές εναντίον μας «καὶ περιττοὺς οὐ δεῖ προστιθέναι πειρασμούς».

Προχωρώντας στο ερμηνευόμενο κείμενο, επισημαίνει πρώτα ο Χρυσόστομος την καθολικότητα της προσαγῆς «Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω». Γράφει: «κἂν ἀπόστολος ἦς, κἂν εὐαγγελιστής, κἂν προφήτης, κἂν ὄστισοῦν». Επιμένει μάλιστα: δεν εἶπεν ο Απόστολος απλὰ «πειθέσθω», εἶπε «ὑποτασσέσθω». Πατί αυτή η ἀκαμπτη καθολικότητα; Απλούστατα, επειδή δεν υπάρχουν ἐξουσίες «εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ». Τό ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι «τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἔργον εἶναι φημι», ὥστε να μην κυριαρχεῖ ἀταξία στη ζωή των ανθρώπων, «ὥσπερ κυμάτων τῆδε κάκεισε τῶν δήμων περιεχομένων».

Σπεύδει ὁμως ο χρυσορρήμων, να θέσει ευθέως το πιο κρίσιμο ερώτημα: «Τί λέγεις; πᾶς οὖν ἄρχων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κεχειροτόνηται;» - ταυτίζεις, με άλλα λόγια, ἐξουσιαστή και ἐξουσία και θεωρεῖς και εκείνον θεόπεμπτον; «Οὐ τοῦτο λέγω, φησίν· οὐδέ γάρ περί τῶν καθ' ἕκαστον ἄρχόντων ὁ λόγος μοι νῦν, ἀλλά περί αὐτοῦ τοῦ πράγματος» [της ἐξουσίας]. Δεν εἶπε, λοιπόν, ο Απόστολος: «Οὐ γάρ ἐστιν ἄρχων, εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ, ἀλλά περί τοῦ πράγματος διαλέγεται λέγων· Οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὐσαι ἐξουσίαι ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν» (αὐτόθι 615).

Ακριβῶς αυτή η παραδοχή ὄχι μόνο νομιμοποιεῖ, ἀλλά και επιβάλλει την αντίρρηση στο ὄνομα του Θεοῦ, ὅταν ο φορέας της ἐξουσίας αποδεικνύεται κακός διαχειριστής της και με την ἀλαζονική, υπεροπτική, σαρκαστική και ιδιοτελή συμπεριφορά του γίνεται προαγωγός της κοινωνικής και της κάθε ἄλλης μορφῆς ἀδικίας, της ἀνελευθερίας, του ἀθέμιτου πλουτισμοῦ, της ἐκβαρβάρωσης των ἠθῶν και πρόξενος πλείστων ἄλλων δεινῶν. Ὅποιος -ὅπως ο Χρυσόστομος- σέβεται ὡς ἀπὸ Θεοῦ τεταγμένη την ἐξουσία, δεν υποκύπτει στον πειρασμό της ἐνοχῆς σιωπῆς- ἐνώπιον ἀναιδῶν καταστρατηγήσεών της δεν ἔχει ἄλλη ἐπιλογή ἀπὸ την αντίρρηση, την ενεργὴ ἀντίσταση, με ἀνάληψη

της ὅποιας παρακινδύνευσης.

Προβάλλεται ο ισχυρισμός, πως ο Χρυσόστομος δεν μπορούσε να προσαρμοστεί σε αυτοκρατορικό περιβάλλον «καὶ τοῦτο ὑπῆρξε δυστύχημα δι' αὐτόν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν» (Θρησκευτική καὶ Ἡθική Ἐγκυκλ. 6, 1173). Η πρώτη διαπίστωση εἶναι ἀληθής. Η δεύτερη εἶναι κρίση, που ἐλέγχεται ἀπὸ την ἐντολή «μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ» (Ρωμ. 12, 2).

Ερμηνεύοντας στη συνέχεια τους υπόλοιπους στίχους της παραπάνω περικοπῆς, ο Χρυσόστομος ἐξαιρεῖ δυο ιδιότητες και υποχρεώσεις συνάμα της ἐξουσίας, οι οποίες, κατὰ συνεκδοχή, πρέπει να χαρακτηρίζουν και τους φορεῖς της- τις ιδιότητες του *διακόνου* και του *λειτουργού*. Η ἐξουσία - και μέσω αυτής ο ἄρχων -(οφείλει να) εἶναι «Θεοῦ διάκονος» για το καλό σου. Εἶναι λειτουργοί, υπηρέτες του Θεοῦ οι ἄρχοντες, που φροντίζουν π.χ. για την εἰσπραξη των φόρων. Π' αὐτό να αποδίδεις ὅ,τι οφείλεις.

«Ἄρχων» ὁμως δεν εἶναι μόνον ο φορέας πολιτικής, στρατιωτικῆς, αστυνομικῆς και ὅποιας ἄλλης «βασιλικῆς δυναστείας». Εἶναι -και μάλιστα κατὰ μείζονα λόγο μερικῆς φορέας- και ο διαχειριζόμενος ἐκκλησιαστική και ἐν γένει πνευματική ἐξουσία. Η ἐξουσία π.χ. που ἀναγνωρίζει ο Χρυσόστομος στον Μοναχό, τον «συζῶντα τῇ ἀληθείᾳ καὶ κατὰ Χριστόν φιλοσοφία», ἀλλά και η ἐξουσία των πολλῶν «ψευδαδέλφων» κληρικῶν, η προς τον ιερό Πατέρα συμπεριφορά των ὁποίων προκάλεσε σ' αὐτόν ἀναμφίβολα πειρασμούς και δοκιμασίες πολύ πιο οδυνηρές ἀπὸ εκείνες που ἐπέβαλαν οι πολιτικοὶ ἐξουσιαστές.

Σε μια εποχή και χώρα, ὅπως η δική μας, ὅπου κυριαρχεῖ ὄχι μόνον η φοροδιαφυγή, ἀλλά και η γενικευμένη ἀπειθαρχία και παραβατικότητα, η αἴσθησις ἐκτεταμένης ἀμφισβήτησης της νόμιμης ἐξουσίας (π.χ. αὐτός ο νόμος - καίτοι ψηφίσθηκε ἀπὸ το Κοινοβούλιο μιας δημοκρατικῆς δομημένης ἐξουσίας - 'δεν θα περάσει') ὅπου, πολύ περισσότερο, ἀυξάνονται και ἐπιδεινώνονται φαινόμενα διαφθοράς, ἀσυδοσίας και κατάρχεις ἐξουσίας σε ολόκληρο σχεδόν το σώμα της κοινωνίας- στο σώμα μάλιστα, που εἶναι, τουλάχιστον κατὰ διαιωνιζόμενη παραδοχή, στο μέγιστο τμήμα του, το ἴδιο το σώμα της Ἐκκλησίας, οι ὅροι ἐξουσία, ὑποταγή, διάκονος, λειτουργός και τα συναφή εἶναι ἐπείγουσα ἀνάγκη να ἀποκτήσουν και πάλι το πραγματικὸ τους νόημα και περιεχόμενο, στη θεωρία και την πράξη.

Σε μια εποχή, τέλος,- ὅπου και στην ἴδια την Ἐκκλησία δεν εἶναι πάντοτε πειστική η διάκριση ἀνάμεσα στην ἐξουσία και το χάρισμα, ἀνάμεσα στην ευχαριστιακή κοινότητα της πίστεως και στον ὄχλο των οπαδῶν ἐνός Χριστιανισμοῦ, που ευτελίζεται βιούμενος και ἐκφραζόμενος με ὄρους και τρόπους σκέτης ἰδεολογίας και κοσμικῶν ερεισμάτων, εἴθε το ἔτος του Αποστόλου Παύλου να μας θυμίσει, μεταξύ πολλῶν ἄλλων,

- πότε στη ζωή της Ἐκκλησίας ποιμένες και ποιμενόμενοι μπορούμε, ἀν χρειαστεῖ, να ἐπαναλαμβάνουμε το «Καίσαραν ἐπικαλοῦμαι» (Πράξ. 25, 11), χωρίς να λησμονοῦμε το «ἀπόδοτε... τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» (Ματθ. 22, 21),

- μάλιστα δε τούτο το ἓνα και σημαντικότερο πάντων: «ὅτι οὐκ ἐστιν ἡμῖν ἢ πάλι πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις» (Εφεσ. 6, 12).

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Δ' ΤΡΙΜΗΝΟΥ 2007

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

5. Μέλη του ΚΑΠΗ Περάματος Γεροποτάμου επισκέφθηκαν την Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης (ΟΑΚ) και ενημερώθηκαν από επιστημονικούς συνεργάτες της για τον σκοπό και το έργο του Ιδρύματος.

1918 8.-12. ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ειρά Σεμιναρίων, που αφορούν στον κόσμο της θάλασσας, η οποία είναι ο μεγάλος άγνωστος για την επιστήμη και το ευρύτερο κοινό. Τα είδη των οργανισμών που ζουν στο χώρο που καλύπτει τα 3/4 του πλανήτη μας από το σημείο επαφής της υδρόσφαιρας με την ατμόσφαιρα μέχρι τα αβυσσαλέα βάθη των ωκεανών και από τον βόρειο μέχρι τον νότιο πόλο μάς εκπλήσσουν με την ποικιλότητα της μορφής τους και με τον ρόλο που διαδραματίζουν στην εξέλιξη και λειτουργία της ζωής πάνω στη γη. Το μεγαλύτερο μέρος της ηλιακής ενέργειας που τροφοδοτεί κάθε μορφή ζωής δεσμεύεται από μικροοργανισμούς που ζουν στην επιφάνεια των θαλασσών. Ο κύκλος του νερού, του οξυγόνου και του άνθρακα και η ρύθμιση του ποσού του διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα εξαρτώνται, περισσότερο από κάθε άλλο παράγοντα, από την αλληλεπίδραση των ωκεανών με την ατμόσφαιρα. Η διατάραξη της σχέσης αυτής αποτελεί τον προάγγελο των κλιματικών αλλαγών. Ως τελικός αποδέκτης των ρύπων, η θάλασσα είναι ακόμη το μεγάλο θύμα της περιβαλλοντικής καταστροφής που προκαλεί η απληστία του ανθρώπου.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αριστείας για την Γονιδιωματική των Θαλασσιών Οργανισμών πραγματοποίησε στην Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης μια σειρά σεμιναρίων, στα

οποία παρουσιάστηκαν τα τελευταία επιτεύγματα στην ανάλυση της γενετικής πληροφορίας των θαλασσιών οργανισμών, στο πώς αυτή συνδέεται με τη λειτουργία των θαλασσιών οικοσυστημάτων και στους τρόπους, μέσω των οποίων μπορούμε να επιτύχουμε μια εξισορροπημένη χρήση του πλούτου των θαλασσών. Το πρόγραμμα περιλάμβανε ομιλίες για τη γενετική και τον οικολογικό ρόλο μιας μεγάλης ποικιλίας θαλασσιών οργανισμών, την παρουσίαση τεχνικών και μεθόδων γονιδιωματικής ανάλυσης, καθώς επίσης συνεδριάσεις για την προώθηση της γυναίκας στις θαλάσσιες επιστήμες και τη σταδιοδρομία νέων επιστημόνων στη θαλάσσια έρευνα στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο συνέδριο έλαβαν επίσης μέρος η καθηγήτρια Catherine Boyen, Γενική Διευθύντρια του Δικτύου Αριστείας για την Γονιδιωματική των Θαλασσιών Οργανισμών, και η Dr. Michele Barbier, που είχε την ευθύνη για την προβολή του έργου του Δικτύου στο ευρύτερο κοινό.

Ο Οργανωτής του Συνεδρίου
Λευτέρης Ζούρος

Ομότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης
Αντεπιστέλλον Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών

1919 13.-14. Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος στο διαχρονικό παρόν της Εκκλησίας.

Η Ορθόδοξο Ακαδημία φιλοξένησε αυτό το Επιστημονικό-Θεολογικό-Ποιμαντικό Συμπόσιο, που οργάνωσε η Ι. Μητρόπολη Κισάμου και Σελίνου στην ΟΑΚ. Ήταν αφιερωμένο στα 1600 χρόνια από την κοίμηση του Αγίου Ιωάννου του Χρυσόστομου. Εκτενέστερη αναφορά βλπ. στο περιοδικό ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ 11 (Σεπτ.- Οκτ. 2007, 144-145 και 158).

1920 13. Η Κρήτη χθες και σήμερα

Ημερίδα με όμιλο από την Ολλανδία.

17. Ομάδα Ορθόδοξων ρωσικής καταγωγής από τη Γαλλία. Για την επίσκεψή τους στην Κρήτη υπήρξε συνεργασία τους με τον Γεν. Διευθυντή της ΟΑΚ, ο οποίος διευκόλυνε την επικοινωνία τους με τον Σεβασμ. Μητροπολίτην Πέτρας και Χερρονήσου Νεκτάριον, στην Επαρχία του οποίου κατέλυσαν. Ο Σεβασμιώτατος (που είναι και Πρόεδρος της Συνοδικής Επιτροπής επί του Εκκλησιαστικού Τουρισμού) και συνεργάτες του εμερίμησαν με ζήλο για την ικανοποίηση της ζωηρής επιθυμίας των Ορθόδοξων αδελφών μας, να επισκεφθούν προσκυνηματικώς ιερές Μονές και άλλα χριστιανικά μνημεία της Κρήτης.

18. Ομάδα από τη Γερμανία.

23. Ομάδα αλλοδαπών.

- Ομάδα από τη Δανία και τη Σουηδία.

24. Ομάδα από την ελληνορθόδοξη Κοινότητα Αγ. Παντελεήμονα Harrow και Περιχώρων ΒΔ Λονδίνου με συνοδό τον Ιερατ. Προϊστάμενο αιδεσιμολ. Οικονόμον π. Αναστάσιο Σαλαπάτα. Ενημερώθηκαν για το έργο του Ιδρύματος. Στο γεύμα παρέκάθησε και ο Πρόεδρος του Ιδρύματος Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου Αμφιλόχιος, τον οποίον είχαν επισκεφθεί προηγουμένως στο Καστέλλι.

Ο αιδεσ. Αναστ. Σαλαπάτας και ο Πρόεδρος της Κοινότητας Παντ. Δημοσθένετος στο βήμα της ΟΑΚ

Ν Ο Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ

9. Ο Καθηγ. Φ. Κακριδής και Φιλολόγοι από τη Μυτιλήνη, οι οποίοι συμμετείχαν στο ετήσιο συνέδριο της Πανελληνίας Ένωσης Φιλολόγων με θέμα "Το δημοτικό τραγούδι από την αρχαιότητα ως σήμερα", που έγινε στα Χανιά, συνοδευόμενοι από τον Κ. Μουτζούρη, επισκέφθηκαν την ΟΑΚ, ενημερώθηκαν από τον Γεν. Διευθυντή και συνεργάτες του για τον σκοπό και το έργο του Ιδρύματος και παρακάθησαν σε γεύμα, που πρόσφερε το Ίδρυμα.

16. Ύστερα από πρόσκληση του Σεβασμ. Αρχιεπισκόπου Κρήτης *Ειρηναίου* και υπό την προεδρία του

πραγματοποιήθηκε στην ΟΑΚ συνεδρία με αντικείμενο τη σύνταξη και έκδοση Τιμητικού Τόμου, αφιερωμένου στον Σεβασμ. Μητροπολίτη πρ. Κισάμου και Σελίνου *Ειρηναίου*, Επίτ. Πρόεδρον της ΟΑΚ. Συγκροτήθηκε Συντακτική Επιτροπή.

17. Συσκεψη μελών πρωτοβουλίας για τη συγγραφή του χρονικού συστάσεως της Εταιρείας Θεάτρου Κρήτης (Ε.ΘΕ.Κ.). Η συγγραφή έχει ανατεθεί στον ιατρό *Δημ. Καρτάκι*. Συζητήθηκαν τα της προόδου του εγχειρήματος και αποφασίσθηκαν τα αναγκαία για την ολοκλήρωσή του.

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ

1921 9. ΕΙΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΑΙΩΝΙΟΝ ΕΣΤΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣ

Εκδήλωση μνήμης των αοιδίμων Ιεραρχών Αρχιεπισκόπου Κρήτης κυρού *ΤΙΜΟΘΕΟΥ* (+26-7-2006) και Μητροπολίτου Γέροντος Εφέσου κυρού *ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ* (+13-10-2006), σύμφωνα με τα Ψηφίσματα που είχαν εκδοθεί από το Διοικ. Συμβούλιο της ΟΑΚ κατά την κοίμησή τους. Εκτός από τους παρακάτω αναφερόμενους Αρχιερείς προσήλθαν επίσης στην εκδήλωση οι Σεβασμ. Μητροπολίτες Γορτύνης και Αρκαδίας *Μακάριος* και *Κυδωνίας* και Αποκορώνου *Δαμασκηνός*, κληρικοί-αντιπρόσωποι του Σεβασμ. Μητροπολίτου Λάμπης Συβρίτου και *Σφακίων Ειρηναίου*, ο Πατριαρχικός Έξαρχος Πάτμου Πανοσιολ. Καθηγούμενος της Ι. Μονής του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Αρχιμανδρίτης *Αντίπας*, άλλοι Κρήτες κληρικοί, εκπρόσωποι των Αρχών και πολλοί φίλοι των αοιδίμων Ιεραρχών.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το ακόλουθο πρόγραμμα:

- Επιμνημόσυνη δέηση στο Παρεκκλήσι της Ακαδημίας, χοροστατούντος του Σεβασμ. Αρχιεπισκόπου Κρήτης *Ειρηναίου*.
- Θεολογικό Συμπόσιο στη Μεγάλη Αίθουσα του Ιδρύματος με τις παρακάτω προσφωνήσεις και Ομιλίες.
- Επίκαιροι εκκλησιαστικοί ύμνοι (Μέλη του Συνδέσμου Ιεροψαλτών Χανίων «Γεώργιος ο Κρης» υπό τη διεύθυνση του Προέδρου αυτού *Νικολ. Πιακή*).
- Η τελετή έκλεισε με τη ΦΗΜΗ του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου.
- Ακολούθησε δείπνο, που παρέθεσε το Ίδρυμα. Κατά τη διάρκεια του έκαμε ευχαριστήρια πρόποση ο Δήμαρχος Βουκολιών *Νικόλαος Μπομπολάκης* εξ ονόματος των κατοίκων του Δήμου, στον οποίον είχε γεννηθεί ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος *Τιμόθεος* (Γαβαλομούρι Κισάμου).

Εκπήρωση χρέους (αποσπάσματα)

Αλέξ. Κ. Παπαδερός

Έντως, «εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος» (Ψαλμ. 111, 6), ο ευαρεστήσας ενώπιον του Θεού, ο ευεργετήσας την Εκκλησία – τον λαόν του Θεού, ο διδάξας και ποιήσας. Δικαίων μνημόσυνο εκκλησιαστικό και συμπόσιο θεολογικό τελεί, λοιπόν, σήμερα η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης οφειλετικώς και ευγνωμόνως υπέρ των αειμνήστων Ιεραρχών Αρχιεπισκόπου Κρήτης κυρού Τιμοθέου και Μητροπολίτου Γέροντος Εφέσου κυρού Χρυσόστομου.

Το μνημόσυνο τελείται σύμφωνα με τα ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ που εκδόθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος.

Το πρώτο μετά την εκδημία του μακαριστού Αρχιεπισκόπου κυρού Τιμοθέου (+ 26 Ιουλίου 2006), «ὁ ὁποῖος ἀνάλωσε τὴ ζωὴ του στὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπηρετήσῃ με θερμορρογὸ ζῆλο τὶς πνευματικὲς καὶ βιοτικὲς ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου του». Τό δεύτερο (στις 13 Οκτωβρίου 2006), μετά την εκδημία, ἐδῶ στήν Κρήτη, τού μακαριστοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Εφέσου κυρού Χρυσόστομου, «ἐξέχοντος Ἱεράρχου τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διαπρεποῦς διδασκάλου τῆς Θεολογίας καὶ Ἐταίρου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης» (Διάλογοι Καταλλαγής 82 (2006, 894).

Το πρώτο Ψήφισμα εκδόθηκε υπό την Προεδρία του τότε Σεβασμ. Μητροπολίτου Κισάμου και Σελίνου κ. *Ειρηναίου*, το δεύτερο υπό την προεδρία του διαδόχου του Σεβασμ. Μητροπολίτου Κισάμου και Σελίνου κ. *Αμφιλοχίου*.

.....

Η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης, πέραν των λόγων που αναφέρθηκαν ήδη, μνημονεύει με ευγνωμοσύνη τους δυο αοιδίμους Ιεράρχες, επειδή ο μεν πρώτος και ως Γορτύνης και Αρκαδίας και ως Αρχιεπίσκοπος Κρήτης εστίαξε σταθερά το Ίδρυμα ποικιλοτρόπως, ενώ ο δεύτερος, ως Μύρων και έπειτα ως Εφέσου μας πρόσφερε κατά καιρούς, από τον πλούτο της σοφίας του, πολύτιμες συμβουλές. Αυτό ισχύει, σε προσωπικό επίπεδο, και για την άριστη συνεργασία μας σε πολλές ανά τον κόσμο διορθόδοξες και διεκκλησιαστικές συνάξεις, όπου η παρουσία του δημιουργούσε κλίμα εκκλησιαστικής ευταξίας και θεολογικής σιγουριάς.

Η Ορθόδοξος Ακαδημία τον ετίμησε τον Οκτώβριο του 1979 με την εκλογή του στη χορεία των πρώτων Εταίρων αυτής θέση, από την οποία υπηρέτησε και ως Πρόεδρων της Συνάξεως των Εταίρων εξ ονόματος του Προέδρου της Συνάξεως Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, Εταίρου επίσης της Ορθοδόξου Ακαδημίας.

Προς τα τιμα πρόσωπα των δυο Ιεραρχών στρέφεται η μνήμη και η σκέψη μας σήμερα. Ο Σεβασμ. Μητροπολίτης πρ. Κισάμου και Σελίνου και Επίτιμος Πρόεδρος της Ορθοδόξου Ακαδημίας κ. *Ειρηναίος* ειδοποίησε ότι, παρά τη σφοδρή επιθυμία του, δεν μπορεί να είναι σήμερα μαζί μας. Στέλνει τον χαιρετισμό και την ευχή του.

Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισάμου & Σελίνου Ἀμφιλόχιος (αποσπάσματα)

«Γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία ἡ πρώτη καὶ ἡ ἄμεση προτεραιότητα εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ σχέση του μέ τόν Θεό καὶ τούς συνανθρώπους του σέ μία κοινωνία πιστῶν, σωστά θεμελιωμένη καὶ σωστικά γιά τόν ἄνθρωπο καὶ τόν κόσμο λειτουργούσα, πού ἀποβλέπει στή σωτηρία, στή χάρη καὶ στόν ἁγιασμό καὶ στήν τελική φορὰ καὶ ἀνάταση τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τόν Θεό», σημει-

ώνει ὁ μακαριστός Γέροντας Μητροπολίτης Ἐφέσου κυρός Χρυσόστομος σ' ἓνα ἀπό τὰ ἀναρίθμητα κείμενά του. Λόγος μεστός, καθάριος, γνήσιος, αὐθεντικός, λόγος πατερικός, βιωματικός, λόγος ἀποκαλυπτικός τοῦ ἠθους καὶ τοῦ κύρους, τόσον τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Τιμοθέου, ὅσο καὶ τοῦ σεβαστοῦ Γέροντος καὶ διδασκάλου Μητροπολίτου Ἐφέσου κυροῦ Χρυσόστομου, τούς ὁποίους ἡ Ὁρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης, ὅπως ἦδη ἀκούστηκε, ἀξιοχρέως καὶ ὀφειλετικῶς μνημονεῖται καὶ ἐνθυμεῖται σήμερα. Σεπτοὶ καὶ διακεκομμένοι Ἱεράρχες ἀμφότεροι ἐκλέησαν καὶ ἐκόσμησαν τὴν Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, τὴ Νέα Σιών, τόν πάνσεπτο Οἰκουμενικό Θρόνο, τό σεπτό κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας. Ποιμένες καὶ Πατέρες, προσέφεραν, ἕκαστος ἐφ' ᾧ ἐτάχθη, τὴν πολύτιμη καὶ ἀκριβή διακονία του, τίς ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες του μετὰ πιστότητος, εὐαισθησίας, ἀφοσιώσεως καὶ εὐθικρίας.

Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης Τιμόθεος. Εὐλαβὴς λειτουργός, ἀσκητὴς Ἐπίσκοπος, ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος, εὐγενὴς καὶ προσιτός, πρᾶος καὶ ταπεινός, φιλακόλουθος καὶ φιλομόναχος. Ἄνθρωπος τῆς ὑπομονῆς, ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας, γινόταν καὶ μόνο μέ τὴν παρουσία του παράδειγμα γιά νά ἀκολουθήσομε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ.

Μητροπολίτης Γέρον Ἐφέσου Χρυσόστομος. Φορεὺς τοῦ Φαναριώτικου πνεύματος καὶ δεῖγμα χαρακτηριστικό τῆς κωνσταντινουπολιτικῆς εὐγένειας. Ἄνθρωπος τῆς καλοσύνης, τῆς ἀγάπης, τῆς διακρίσεως, διδάσκαλος σεβα-

στός καὶ λίαν ἀγαπητός. Ἀμφότεροι πιστοὶ καὶ ἀφοσιωμένοι διάκονοι τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κρήτης κύριε Εἰρηναῖε, Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, ἡ παρουσία καὶ συμμετοχή σας εἰς τό σημερινό ὀφειλετικό μνημόσυνο τιμῆς καὶ μνήμης τῶν σεβασμίων καὶ σεπτῶν αὐτῶν μορφῶν ἐπισφραγίζει τὴν ἀλήθεια τῶν λόγων. Εὐχαριστοῦμε θεομὰ πού μᾶς χαρίζετε τὴν χαρὰν τῆς κοινωνίας μετὰ τῶν τιμίων προσώπων σας, ὅπως ἐπίσης καὶ τόν Θεοφ. Ἐπίσκοπο Κνωσοῦ κ. Εὐγένιον, ὁ ὁποῖος ἐντός ὀλίγου θά παρουσιάσει τούς ἐκλεκτοὺς προσκεκλημένους ὁμιλητές, γιά τό ὁποῖο καὶ εὐχαριστοῦμε.

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Κύριλλε, αἰδεσιμολογώτατε Μέγα Πρωτοπρεσβύτερε τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου π. Γεώργιε Τσέση, εὐγνωμόνως εὐχαριστοῦμε διά τόν κόπο καὶ τόν μόχθο τῆς ἐλεύσεώς σας ὡς καὶ τῶν ὁμιλιῶν πού θά ἀκολουθήσουν.

Τὴν ἀδελφότητα τοῦ Ἱεροῦ Ἑσχασηρίου τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς εὐχαριστοῦμε ὄχι μόνον διά τὴν παρουσία σας, ἀλλὰ κυρίως διά τὴν πολύτιμον διακονίαν καὶ προσφορὰν σας στόν «Πατέρα», - ὅπως ἀρέσκετο ὁ μακαριστός Κρήτης κυρός Τιμόθεος νά τόν ἀποκαλοῦν -, ὅλες αὐτές τίς δεκαετίες, σιωπηλά καὶ ἀθόρυβα. Εὐχαριστοῦμε ἐπίσης ὅλους τούς ἐκλεκτούς παρόντες προσκεκλημένους, οἱ ὁποῖοι θελήσατε σήμερα νά μοιραστεῖτε μαζί μας αὐτὴ τὴν ἀπέριτη, ἀλλὰ καρδιακὴ προσφορὰ τιμῆς σεβασμοῦ, μνήμης πρὸς τούς μακαριστοὺς Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης κυρό Τιμόθεο καὶ Μητροπολίτη Ἐφέσου Γέροντα Χρυσόστομο. Ἄς ἔχουμε τὴν εὐχή τους.

Τὴν Α.Θ. Παναγιότητα τόν Οἰκουμενικόν μας Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖον εὐγνωμόνως, νικῶς εὐχαριστοῦμε διά τὴν Πατριαρχικὴν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν του, ἡ ὁποία θά ἀναγνωσθεῖ ἀμέσως τώρα ἀπὸ τόν ἐκπρόσωπον τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης στό Διοικητικό Συμβούλιο τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Σεβασμ. Μητροπολίτη Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου, τόν ὁποῖον καὶ εὐχαριστοῦμε.

ΜΗΝΥΜΑ

ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

Τῷ Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Κισάμου καὶ Σελίνου κυρίῳ Ἀμφιλόχιῳ, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ Ἐσπερίας Κρήτης, Προέδρῳ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης, ἀδελφῷ ἐν Κυρίῳ λίαν ἀγαπητῷ, καὶ τῷ Ἐντιμολογιωτάτῳ κυρίῳ Ἀλεξάνδρῳ Παπαδερῷ, Ἀρχοντι Ὑπομνηματογράφῳ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, Γενικῷ Διευθυντῇ τοῦ Ἰδρύματος τούτου, τέκνῳ ἐν Κυρίῳ προσφιλεῖ, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Ἄσμενοι ἐκομισάμεθα τό ἀπό 15 Νοεμβρίου ἐ.ἔ. ὑμέτερον γράμμα, διά τοῦ ὁποίου ὑποβάλλατε ἡμῖν ὅτι, ὡς τέκνα εὐγνώμονα ἔχοντα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπὶ μίαν πεντηκονταετίαν καρποφόρον ἀρχιερατικὴν διακονίαν δύο

ἐξεχόντων Ἱεραρχῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κυροῦ Τιμοθέου καὶ τοῦ ὡσαύτως ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἐφέσου κυροῦ Χρυσόστομου, ἀπεφασίσατε ὅπως δεόντως τιμήθηκε τὴν μνήμην αὐτῶν εἰς εἰδικὴν ἀφιερωματικὴν ἐκδήλωσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης, ἐξαίροντες δι' αὐτῆς τὰς ἐκπληκτικὰς ἐκφάνσεις τῆς πολυσχιδοῦς προσφορᾶς των ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τό ἀσύνηθες διαμέτρημα τῆς πληθωρικῆς προσωπικότητος αὐτῶν.

Ὁ μὲν Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης Τιμόθεος ὑπῆρξε τῷ ὄντι δσίαθλος καὶ ἱεροθαλλὴς Ἱεράρχης. Ἠγάπησε περιπαθῶς τόν Σωτῆρα καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἔθεσεν ὡς ἀσφαλὲς κρηπίδιωμα εἰς τόν ἐνδογενῆ καταρτισμόν του τὰς ζωηφόρους εὐαγγελικὰς ἐπιταγὰς, τὰς ὁποίας κατὰ κυριολεξίαν ἀπὸ στήθους ἐγίνωσκε καί, ἔνεκα τούτου, πᾶσα στάσις ζωῆς καὶ ἔμπνευσις διακονίας εἰς τόν πολὺπλαγκτον βίον του, μόνον ὡς περισ-

σευμα έρωτικής αναφοράς προς τό Άρχέτυπον τής αγιότητας, ύποσημειούται καί έρμηνεύεται.

Δι' άκατοπονήτων άσκητικῶν παλαισμάτων έμπειρικῶς προσήγγισε τό μυστήριον τής έν Χριστῷ σωτηρίας, καθοδηγούμενος καί από Θεοφόρους άνδρας τής έποχῆς του, ως τόν πνευματοκίνητον Γέροντα τής Πάτμου π. Άμφιλόχιον Μακρήν, διά τοῦτο καί κατέστησεν έαυτόν προϊόντος τοῦ χρόνου κρυστάλλινον δοχείον τής Χάριτος, άδαμάντινον σκεῦος τοῦ πλούτου καί τῶν χαρισμάτων τής Θεότητος.

Ύπῆρξε φιλόανθρωπος καί κοινωνικός, διότι διέθετεν έκλεπτυσμένον διά τῆς άσκήσεως τόν έσωκάρδιον μηχανισμόν τής νοεράς λειτουργίας του, δι' ὃ καί συνελάμβανεν έπιτυχῶς τήν δραματοποιήσαν τῆς πεπτωκυίας έγκοσμίου καταστάσεως καί έπιμέριζεν αναλόγως τῶν έκάστοτε αναγκαιοτήτων τās ανακουφιστικές δόσεις τῶν ζειδώρων ποιμαντορικῶν γευμάτων του.

Τό έκπληκτικόν φιλανθρωπικόν αὐτοῦ έργον, ἴδια έν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Παναγίας Καλυβιανῆς, εἰς τήν ιστορικῆν καί πρωτόθρονον έκκλησιαστικῆν παροικίαν τής Κρήτης, τήν ὁποίαν κυριολεκτικῶς έδόξασε καί δι' άτρύτων κόπων δεξιῶς έγέωργησε κατά τά αλησιμόνητα έτη τῆς εκείσε προτύπου ποιμαντορίας του, έπιμαρτυρεῖ τήν πολλήν χριστοειδή αγάπην καί τό θυσιαστικόν φρόνημα τῆς άξιομακαρίστου άρχιερατικῆς διακονίας του.

Ἡ πολυποίκιλος δρᾶσις αὐτοῦ καί ως Μητροπολίτου Γορτύνης καί Άρκαδίας καί ως Άρχιεπισκόπου Κρήτης ύπῆρξεν ήσυχαστική άπόρροια τῆς άνάως νηφούσης καί προσευχομένης καρδίας του, διά τοῦτο καί ήνθεξεν εἰς τήν διαδρομήν τοῦ χρόνου, καθῶς οὐδόλως τυγχάνει σχετιζόμενη μέ τόν άθεον άκτιβισμόν καί τόν άδογματιστον ήθικισμόν έτέρων δυτικογενῶν οὐμνιστικῶν μεθοδεύσεων.

Δεινός ρήτωρ ὤργωσε διά τοῦ άρότρου τῆς χριστοκεντρικῆς διδαχῆς τās περιοχάς τῆς εὐθύνης του καί προεκάλεσεν «ὀθνεῖαν αλλοίωσιν εὐπρεπεστάτην» εἰς τās ψυχάς τῶν ένωπισθέντων τόν χαριτόβρυτον λόγον του. Ύπῆρξεν άφωσιωμένος εἰς τήν Μητέρα Έκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, συνεργάσιμος καί εὐπειθής εἰς τās αποφάσεις αὐτῆς, δι' ὃ καί δικαίως αὐτή σήμερον έγκυαυχάται διά τήν χριστομίμητον διακονίαν αὐτοῦ καί διά τό άγιοπατερικόν ήθος τό ὁποῖον ένεσάρκωσε καί έναργῶς επέδειξε.

Κατά διακεκριμένον τρόπον πολλά άξιονομάστους ύπηρεσίας προσήνεγκεν εἰς τήν Άγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Έκκλησίαν καί ὁ πρώτος τῇ τάξει τῶν Ἱεραρχῶν αὐτῆς, άείμνηστος Μητροπολίτης Έφέσου κυρός Χρυσόστομος.

Παιδιόθεν έκληροδοτήθη εἰς αὐτόν ή άρχοντική εὐπρέπεια καί ή Ρωμαϊκή ιδιοπροσωπεία τῆς ένταῦθα Όμογενείας καί έβημάτισεν εἰς τās δυσκόλους άτραπούς τῆς έν Φαναρίῳ έκκλησιαστικῆς μαρτυρίας μέ γρηγοροῦσαν συνειδησιν καί τήν άπαιτουμένην διάκρισιν ως κατά καιρούς ύπηγόρευαν αἱ ιδιάζουσαι συνθήκαι τῆς ένταῦθα σταυρωσίμου διαβιώσεως.

Λίαν πεπαιδευμένος Ἱεράρχης έκκαλλιέργησε τήν Θεολογικήν καί θύραθεν παιδείαν, προσεκόμισε γνώσεις εἰς έαυτόν αναλόγως τῆς χωρητικότητος τῆς ὀξυδερούς καί εὐστρόφου διανοίας του, καί έκλείσε τās διδακτικῆς επάλξεις τῆς κατά Χάλκην περιπύστου Σχολῆς, γενόμενος διαπρεπής καθηγητής αὐτῆς καί μέντωρ πολλῶν συγχρόνων έκκλησιαστικῶν καί άκαδημαϊκῶν ταγῶν, έν άπάσῃ τῇ Όρθοδόξῳ πραγματικότητι.

Ἡ πολυμερής καί άρτιωτάτη άκαδημαϊκή αὐτοῦ διασκευή συντίθεται από τήν εκμάθησιν επτά ξένων γλωσσῶν καί από πλειάδα τίτλων σπουδῶν ως εκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ Θεολογικῶν έν τῇ αλλοδαπῇ επιστημονικῶν επιδόσεων. Ὡς τακτικός καθηγητής τῆς Δογματικῆς καί τῆς Ἱστορίας Δογμάτων έν τῇ ως άνω αναγραφόμενη Θεολογικῇ Σχολῇ, άφῆκεν έποχήν καί έθεράπευσε κατά τρόπον μοναδικόν τό άντικείμενον τῆς εξειδικευμένης αὐτοῦ συστηματικῆς ένασχολήσεως.

Εἶχε πολλές διακρίσεις από Ἀκαδημίας, Ἰδρύματα καί Ὁργανισμούς. Κατεῖχεν επιτελικῆς θέσεις εἰς τήν πρωτεύθυνον έκκλησιαστικῆν διακονίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, συμμετεῖχεν ως εκπρόσωπος αὐτοῦ εἰς πολλά διορθόδοξα, διαχριστιανικά καί δειθνή συνέδρια καί διετέλεσε πρόεδρος πολλῶν επιτροπῶν τῆς Μητρος Έκκλησίας. Ύπῆρξεν ήπιος, εὐγενής καί μετριῶν τόνων εἰς τās λεκτικῆς καί γραφικῆς καταθέσεις του καί ή βαρύτιμος παραγωγή τοῦ ὀξυγράφου καλάμου του άποτελεῖ διαχρονικόν θησαυρίσμα εἰς τό βιβλιοσυλλεκτικόν κειμηλιαρχεῖον τῆς Μητρος Άγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Έκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Άπό τοῦ έτους 1983 ὠργάνωσεν ως Μητροπολίτης Μύρων τό έν Ἀτταλεία κατ' έτος συγκαλούμενον διεθνές συνέδριον εἰς τιμήν τοῦ μεγίστου προκατόχου του Άγίου Νικολάου καί προέστη πλέον τῆς δεκαετίας τοῦ προσκυνήματος καί τῆς Θείας Λειτουργίας εἰς τήν περίφημον άρχαίαν Βασιλικήν τοῦ ίδίου Άγίου. Ἦτο από τās κορυφαίας φυσιογνωμίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου έν τῷ παρελθόντι εἰκοστῷ αἰῶνι.

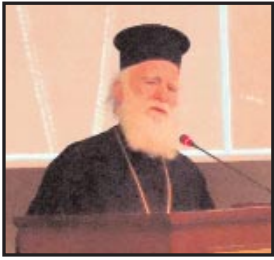
Τιμῶντες τήν μνήμην τῶν δύο τούτων έκλεκτῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, εὐχαριστοῦμεν καί δοξάζομεν τόν Κύριον τόν καλέσαντα αὐτούς εἰς τήν διακονίαν τῆς καθ' ήμᾶς ιερᾶς Όλκάδος καί εὐχόμεθα ὅπως τό φωτεινόν παράδειγμα αὐτῶν άποτελῇ ὀδοδείκτην καί διά τās μελλούσας γενεάς τῶν ὄπου γῆς διακόνων τῆς Μητρος Έκκλησίας.

Εὐχαριστοῦντες δέ καί συγχαιρόντες καί υμῖν τοῖς έν τῇ Όρθοδόξῳ Ἀκαδημίᾳ Κρήτης επί τῇ ὀργανώσει τῆς έκδηλώσεως ταύτης, καταστέφομεν υμᾶς διά τῆς Πατριαρχικῆς ήμῶν εὐαρεσκείας καί επικαλούμεθα έφ' υμᾶς τήν Χάριν καί τό ἄπειρον Ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

6. Δεκεμβρίου 2007

+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως αγαπητός έν Χριστῷ άδελφός καί διάπυρος προς Θεόν εὐχέτης Βαρθολομαῖος.

Σεβασμ. Αρχιεπίσκοπος Κρήτης *Ειρηναίος* (αποσπάσματα)

.....
 Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης Τιμόθεος και Μητροπολίτης Γέρον Ἐφέσου Χρυσόστομος, δύο φωτεινές ἐκκλησιαστικές προσωπικότητες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μας καί τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τῆς Ἐκκλησίας μας. Δύο Ἱεράρχες καταξιωμένοι, εὐλογημένοι ἀπό τό Θεό, τιμημένοι ἀπό τό λαό του, ἀξίως τιμῶμενοι ἀπόψε ἀπό τήν Ὁρθόδοξο Ἀκαδημία Κρήτης καί κατά συνέπεια ἀπό τήν Ἐκκλησία τῆς εὐλογημένης Νήσου μας, τῆς Κρήτης. Ἐκ μέρους τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας καί ἐκ μέρους μου ἐκφράζω χαρά καί ἀγαλλίαση γιά τήν ἀποφινῆ τιμητική αὐτή ἐκδήλωση...

Ὅλοι γνωρίζουμε καί καμαρώνουμε τό γεγονός, ὅτι οἱ τιμῶμενοι σήμερα Ἱεράρχες ὑπῆρξαν ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας Του, τίμιοι καί ἀκούραστοι ἐργάτες τῆς. Εἰς τήν Βασιλεύουσα, τό Φανάρι τῆς Μητροπόλεως Ἐκκλησίας, τό Οἰκουμενικό μας Πατριαρχεῖον ὁ ἕνας, εἰς τήν Κρήτην, στό Χανιά, στίς Μοῖρες, στό Ἡράκλειο καί ὄχι μόνον ὁ ἄλλος. Εἰς τήν γῆν τῆς Ἰωνίας, τήν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή, τήν αἰώνια Πόλη καί στήν Ἁγιότοκο Κρήτη, τό εὐλογημένο νησί μας. Εἰς τοὺς ἁγίους αὐτοὺς τόπους οἱ τιμῶμενοι δύο Ἱεράρχες πρόσφεραν τά πάντα μέχρι καί τήν τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς των μέ τρόπο θυσιαστικό, θαυμαστό, πλήρη ἀφοσίωση στό Χριστό καί τήν Ἐκκλησία μας. Δικαίως τιμῶνται σήμερα καί θά παραμείνουν τιμημένοι πάντοτε γιά τό ἦθος, τήν αὐθεντικότητα καί τήν προσφορά τους.

Μέ ὅλη μου τήν καρδιά μετέχω προσωπικῶς καί ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας μας καί τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς εἰς τήν τιμητική ἐκδήλωση καί ὑποκλινόμεαι στό σεβαστά καί τιμημένα πρόσωπά των. Ἡ προσωπική ἀναφορά μου τούτη τήν ὥρα εἰς τά τιμώμενα πρόσωπα δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι μόνο εὐχαριστιακή πρὸς τόν Θεόν ἐν πρώτοις, ὁ ὁποῖος ἀπέστειλε αὐτούς εἰς τήν Ἐκκλησία, ὠδήγησε τά διαβηματά των, ἐστήρι-

ξε τά πρόσωπά των καί τοὺς ἰκάνωσε νά φέρουν εἰς πέρας τήν ἀποστολή καί τήν διακονία των, ἀλλά καί εἰς τοὺς ἰδίους, γιά τοὺς κόπους, τοὺς μόχθους, τίς θυσίες, τήν ἀφοσίωση, τοὺς συνεχεῖς ἀγῶνες, τή μέριμνα, τή μεγάλη Ἀρχιερατική προσφορά των. Πά ὅλα αὐτά θά ἀκούσουμε στή συνέχεια λόγους ἐμπνευσμένους ἀπό τοὺς λαμπροὺς ὁμιλητές τῆς βραδιάς...

Ἀπό τήν πλευρά μου εὐχαριστῶ καί δοξάζω τόν Θεό διότι ἀπό μικρός ἐγνώρισα... τόν σεπτό προκάτοχό μου καί ἐκτίμησα τά πολλά χαρίσματα, τήν ἀγάπη καί τή μεγάλη του προσφορά πρὸς τήν Ἐκκλησία μέχρι καί τήν ἡμέρα πού ὁ Κύριος τόν κάλεσε κοντά Του εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἐπίσης εὐγνωμονῶ τόν Τριαδικό Θεό, ὁ ὁποῖος μέ ἀξίωσε νά μαθητεύσω παρά τοὺς πόδας τοῦ διδασκάλου τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας καί τῆς Δογματικῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, τοῦ σεπτοῦ ἱεράρχου καί μεγάλου θεολόγου, τοῦ Γέροντος Ἐφέσου κυροῦ Χρυσόστομου.

Εὐγνώμων μένω καί θά μείνω εἰς τόν Θεό καί γιά τό γεγονός ὅτι εἶχα τή δυνατότητα νά τόν συναντήσω εἰς τό Ἡράκλειο πρὶν φύγει γιά τοὺς οὐρανοὺς, νά μοιραστῶ μαζί του τοὺς πόνους καί τίς ἀγωνίες τῆς ἀσθενείας του. Νά κρατήσω λίγο το τιμημένο χέρι του, νά ἀκούσω τοὺς τελευταίους λόγους του, νά διαπιστώσω μέ καμάρι πόσο ταυτισμένη ἦταν ὅλη ἡ ὑπαρξή του μέ τή Μητέρα Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τά προβλήματα καί τοὺς ἀγῶνες τῆς, ἐξαιρέτως τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μας κ.κ. Βαρθολομαίου, καί τελικῶς νά τόν συνοδεύσω μέχρι τήν τελευταία του κατοικία εἰς τήν Σύρο. Τό πέρασμά του ἀπό τήν Κρήτη καί τό Ἡράκλειο ἀποτελεῖ εὐλογία καί τιμή.

Τοὺς ταπεινοὺς καί εὐγνώμονας αὐτοὺς λόγους καταθέτω ἀπὸ τήν Ἐκκλησία μας εἰς τό σεπτό πρόσωπο καί τήν ἱερά μνήμη τῶν δύο τιμωμένων ἀπόψε Ἱεραρχῶν, εὐχόμενος νά ἔχουν τή δόξα καί τήν τιμή τοῦ Θεοῦ, ὅπως εἰς τή γῆ, τήν Πόλη καί τήν Κρήτη, ἔτσι καί εἰς τοὺς οὐρανοὺς καί στήν εὐλογημένη Βασιλεία τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἀμήν.

Α. Παπαδερός:

Εὐχαριστοῦμε τον Σεβασμ. Μητροπολίτην Πέτρας και Χερρονήσου κ. Νεκτάριον για το μήνυμά του, το οποίον σας διαβάζω.....

«...Σᾶς συγχαίρω γιά τήν πρωτοβουλία τῆς Ἀκαδημίας νά τιμηθοῦν ἐπιφανεῖς προσωπικότητες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῶν ὁποίων εἶναι πολὺς ὁ ἔπαινος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πανορθοδόξως καί διαχριστιανικῶς.

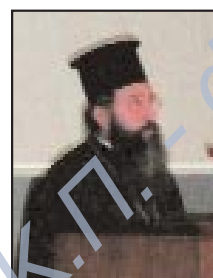
Πάντες ὑποκλινόμεθα στίς σεπτές μορφές τους. Ἔχουμε χρέος νά ἀναθεωροῦμε τήν ἔκβαση τῆς ἀναστροφῆς καί τῆς διακονίας τους καί νά μιμούμεθα τήν πίστη, τήν ἀφοσίωσή τους, τήν ἐκδαπάνησή τους γιά τή δόξα τοῦ Θεοῦ...

(Από το Μήνυμα του Σεβασμ. Μητροπολίτου Πέτρας και Χερρονήσου Νεκταρίου)

Α. Παπαδερός:

Εὐχαριστοῦμε επίσης τους Σεβασμ. Μητροπολίτες Γορτύνης και Αρκαδίας κ. Μακάριον και Κυδωνίας και Αποκορώνου κ. Δαμασκηνόν για την παρουσία τους, τον Σεβασμ. Χανίων επιπροσθέτως για την αναμετάδοση της τελετῆς ἀπὸ τον Ραδιοφωνικό Σταθμό ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Πρὶν καλέσουμε στο Βῆμα τον Σεβασμ. Ρόδου, ας θυμηθοῦμε κάποιες στιγμές ἀπὸ τή ζωή του μακαριστοῦ Τιμοθέου (ακολουθεῖ προβολή φωτογραφιών).

Στο σημεῖον αὐτό ο Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κνωσοῦ Εὐγένιος παρουσιάζει τοὺς εισηγητές.

Ο ΚΡΗΤΗΣ ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΩΣ ΚΑΛΟΣ ΠΟΙΜΗΝ

Σεβασμ. Μητροπολίτης Ρόδου *Κύριλλος*

Η Ὁρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης ἀποφάσισε τή διοργάνωση τῆς σημερινῆς ἐκδηλώσεως, μνημονεύουσα τās προσωπικότητας καί τιμῶσα τό ἔργο καί τήν προσφορά δύο μεγάλων καί ἐπιφανῶν συγχρόνων ἐκκλησιαστικῶν μορφῶν. Τῶν μακαριστῶν Ἀρχιερέων Κρήτης κυροῦ Τιμοθέου καί Ἐφέσου κυροῦ Χρυσοστόμου, οἱ ὅποιοι

διά τῆς ζωῆς καί τῆς δράσεώς τους ἐχαρακτήρισαν τήν ἐποχή τους καί τόν χῶρο ὅπου ἔζησαν καί ἔδρασαν, ἀφήνοντας μνήμη ἀγαθή «ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ».

Ἡ εὐγενής πρόσκληση τῆς πάντοτε καί πρὸς πάντας φιλόξενης Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας διά τοῦ Προέδρου τῆς, ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ Μητροπολίτου Κισιάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλοχίου, πρὸς τήν ἐλαχιστότητά μου, γιά νά συμμετάσχω ὡς ὁμιλητής στήν ἐκδήλωση, ἔφερε αὐτόματα στόν νοῦ μου τόν λόγο τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου: «Ἀδελφοί, μνημονεύετε τῶν Ἡγουμένων ἡμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ἡμῖν τόν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμῆσθε τήν πίστιν» (Ἐβρ. 13, 7). Ὑπό τό πνεῦμα τῆς ἀνωτέρω παυλείου ρήσεως κατανοῶ τή διοργάνωση καί τή συμμετοχή τῆς ἐλαχιστότητάς μου καί ὄλων τῶν παρόντων σ' αὐτήν. Ὡς ἐκδήλωση μνημοσύνης, μέ τήν ἐκκλησιαστική ἔννοια τοῦ ὄρου· δεδομένου ὅτι οἱ μνημονευόμενοι ἐκκλησιαστικοί ἄνδρες ἔφυγαν μέν ἀνθρωπίνως διά τῆς κομῆσεώς τους ἀπό τό ἐκκλησιαστικό γίγνεσθαι, ὡς μέλη ὁμως τοῦ μυστικοῦ σώματος, τοῦ ὁποίου καί ἐμεῖς οἱ περιλειπόμενοι ἀποτελοῦμε ὀργανικά μέλη, δηλαδή τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, παραμένουν ἑσαεὶ παρόντες καί λειτουργοῦντες στήν οἰκοδομή καί λειτουργία του.

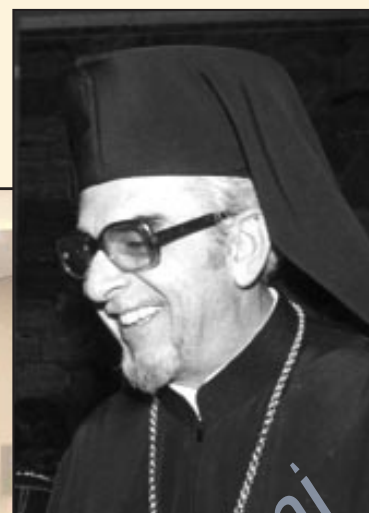
Ὁ μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κυρός Τιμόθεος, ὁ ὅποιος, κατά τήν εὐστοχί καί περιεκτικῆ διατύπωση στό κείμενο τῆς ἐπισήμου προσκλήσεως γιά τήν σημερινή ἐκδήλωση, «ἀνάλωσε τή ζωή του στήν διακονία τῆς Ἐκκλησίας καί ὑπηρετήσε μέ θερμοουργό ζῆλο τίς πνευματικές καί βιοτικές ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου του», καθιερώθηκε στή συνείδηση ὄλων μας ὡς «ὁ Ἡγούμενος ἐν τῇ πίστει»· γι' αὐτό καί ἀξιοχρέως τόν μνημονεύουμε. Ὡς καλῆς θελήσεως ἐκτιμηταί τοῦ πολῦπλευρου ἔργου του καί τῆς ἀνιδιοτελοῦς προσφορᾶς του. Δέν ἀποτελεῖ ὑπερβολή ὁ λόγος, ὅτι τιμώντας τήν μνήμη του ἐπιτελοῦμε χρέος ἱερό γιά τήν ἀνω τῶν ἐξήκοντα χρόνων ποιμαντική διακονία του πρὸς τόν κρητικό λαό καί τήν Ἐκκλησία του. Κατά τίς ἡμέρες τῆς ἐκδημίας του καί μετὰ ἀπ' αὐτήν ἀκούστηκαν καί γράφτηκαν πολλά, κυρίως γιά τό φιλανθρωπικό καί κοινωνικό του ἔργο, πρωτοποριακό ἀλλοσε γιά τήν ἐποχή του. Ἡ προσφορά ὅμως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Τιμοθέου δέν ἐξαντλεῖται στή φιλανθρωπική καί κοινωνική δράση του, τῆς ὁποίας ἡ μονομερῆς ἐκτίμηση ἢ ὁ ὑπερτονισμός ὁδηγεῖ στήν παρανόηση τῆς προσωπικότητάς του καί τῆς θεωρησεώς του ὡς κοινωνικοῦ ἀκτιβιστή ἢ κατ' ἄλλη ἐκφραση κοινωνικοῦ ἐργάτου. Ὁ Κρήτης Τιμόθεος, ὅπου καί ἐάν ἐργάστηκε καί διακόνησε, ἔδρασε πάντοτε μέ τή συνείδηση τοῦ ποιμένα. Ἡ δέ κοινωνική προσφορά του εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ποιμαντικῆς εὐαισθησίας του καί τῆς ἀγωνίας του νά ἐνεργήσει ὁ λόγος τοῦ Εὐαγγελίου στόν

λαό τοῦ Θεοῦ, νά συντελεστεῖ τό μυστήριο τῆς ἐσωτερικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἔλεγεν ὁ ἴδιος. Στήν προσπάθειά του αὐτή ἡ κοινωνική μέριμνα δέν ἀπέτελεσε ποτέ αὐτοσκοπό, ἀλλά στάθηκε ἕνα μέσο τοῦ ποιμένου Τιμοθέου, ὁ ὁποῖος ποτέ δέν λησιμόνησε τήν ἐντολή τοῦ Κυρίου στόν Πέτρο, «βόσκει τὰ ἀρνία μου» καί «ποιμαίνει τὰ πρόβατα μου» (Ἰωάν. 21, 15-16). Γι' αὐτό τόν λόγο θέλησα νά ὁμιλήσω στήν ἀγάπη σας περὶ τῆς ιδιότητος τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος ὡς τοῦ καλοῦ ποιμένου τῶν ψυχῶν καί μιμητοῦ τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος «διῆλθε εὐεργετῶν καί ἰώμενος πάντας» (Πράξ. 10, 38) καί ὁ ὁποῖος κατά τή διάρκεια τῆς ἐπιγείου παρουσίας του καί τούς πεινῶντας ἐξέθρεψε καί τούς πάσχοντες ἐθεράπευσε, χωρίς νά ἐξάντλει σ' αὐτές τίς ἐκδηλώσεις τῆς φιλανθρωπίας του τήν καινούρια πνευματικότητα πού ὁ ἴδιος ἐγκαινίασε, ἐκείνη τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

[ἀκολουθεῖ σύντομη βιογραφική αναφορά]

Σκόπιμο κρίνουμε νά ἀναφερθοῦμε τώρα στίς πνευματικές καταβολές τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Τιμοθέου, οἱ ὁποῖες καί συγκρότησαν τό πνευματικό καί ἐκκλησιαστικό του ὑπόβαθρο. Τίς ἀπαρχές μποροῦμε νά διερευνήσουμε στή λαϊκή θρησκευτικότητα, στήν παραδοσιακή εὐσέβεια καί στή δυναμική, μέ τήν ὁποῖαν ἐκφραζόταν τά μεγέθη αὐτά κατά τήν περίοδο τῶν παιδικῶν καί ἐφηβικῶν του χρόνων, καί τῶν ὁποίων ἀκραιοφρενῆς φορεῖς, λόγω καί τοῦ ἐπικρατοῦντος τότε πνευματικοῦ κλιματος ἦταν ἡ μητέρα του καί οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἐγγυτέρου περιβάλλοντός του. Ἡ ἐνοριακή λειτουργική ζωή στήν καθημερινή ἐκφραση τῆς καί ἡ ἀναστροφή πλησίον παραδοσιακῶν εὐλαβῶν κληρικῶν πού εἶχαν φόβο Θεοῦ, ὅπως ὁ ἴδιος ἔλεγε, νοηματώδησε τίς νεανικές του ἀναζητήσεις. Οἱ σπουδές του στή Θεολογική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί ἡ προσωπική μαθητεία κοντά σέ ἐπιφανεῖς καθηγητές τῆς Θεολογίας καί φωτισμένους πνευματικούς ἀνθρώπους τῶν Ἀθηνῶν σημάδεψαν τήν πορεία του. Ἡ γνωριμία του μέ τόν πατέρα Ἀμφιλόχιο Μακρή, ὑπό τήν πνευματική καθοδήγηση τοῦ ὁποίου ἔθεσε ἐαυτόν μέχρι τῆς μακαρίας κοιμήσεως του, τοῦ ἔδωσαν τήν εὐκαιρία νά γνωρίσει τόν μοναχισμό στήν παραδοσιακή κολλυβαδική ἐκφραση του, τῆς ὁποίας γνήσιος φορέας ἦταν ὁ μακαριστός Γέροντας τῆς Πάτμου. Ἡ γνωριμία μέ τίς κατά τά φοιτητικά του χρόνια καί τήν μετέπειτα παραμονή του στήν Ἀθήνα ἀκμάζουσες ἐκκλησιαστικές Ὄργανώσεις, τίς ὁποῖες πάντοτε ἔβλεπε μέ κριτικό μάτι καί πρὸς τίς ὁποῖες παρ' ὄλες τίς δελεαστικές προτάσεις πού τοῦ ἔγιναν κράτησε διακριτική στάση, χωρίς ποτέ νά ἐνταχθεῖ σ' αὐτές, τόν ἐνέπνευσαν γιά τήν ἀκαταπόνητη διακονία τοῦ λόγου καί τήν ὀλοκληρωτική ἀφιέρωση στόν Θεό. Ἡ παραμονή του γιά εὐρύτερες σπουδές στή Γαλλία τοῦ ἔδωσε τήν εὐκαιρία νά γνωρίσει τήν κοινωνική δραστηριότητα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία τοῦ δημιούργησε γόνιμο προβληματισμό. Ἀξίζει νά ἀναφερθεῖ ὅτι καταλυτικό ὀρόλο διεδραμάτισε τό γεγονός πὺς ἦδη ἀπό τήν ἡλικία τῶν τεσσάρων ἐτῶν ἔμεινε ὀρφανός ἀπὸ πατέρα, εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τήν καθ' ὅλη τή διάρκεια τῆς ζωῆς του ἀπέραντη εὐαισθησία ἀπέναντι στήν ὀρφάνια καί τήν ἀνθρώπινη στέρηση καί δυστυχία γενικότερα.

Γιά τήν κατανόηση τῆς προσωπικότητάς τοῦ Ποιμενάρχου Τιμοθέου εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀναφερθοῦμε καί σέ κάποιες βασικές θεολογικές προϋποθέσεις, οἱ ὁποῖες

A.K.T. dokimi

Συνέχεια από τη σελ. 966

διαμόρφωσαν την προσωπικότητά του και απέτελεσαν την άφετηρία της ποιμαντικής διακονίας του. Βασική άφετηρία του ήταν η πίστη στον Θεό, η πίστη όχι ως διανοητική διεργασία και λειτουργία, αλλά ως υπαρξιακό βίωμα, όπως χαρακτηριστικά συνηθίζει να λέει. Πίστη όχι άτομική και αυτόνομη, αλλά εκφραζόμενη μέσα από την προσευχή και τα έργα της αγάπης και της ευποΐας. Τα Γραφικά «Ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρὰ ἐστὶ» (Ἰακ. 2, 26), «δείξον μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου» (Ἰακ. 2, 18) και «πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργοῦμένη» (Γαλ. 5, 6) απέτελεσαν τὰ συνθήματα τῆς ζωῆς του και τὸ κεντρικὸ σημεῖο τοῦ κηρύγματος του. Συχνὰ ἀνέφερε τὸν παῦλειο λόγο, «χωρὶς πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστήσαι» (Ἐβρ. 11,6), θέλοντας νὰ δηλώσει ὅτι χω-

ρίς τὴν ἀφετηρία τῆς βαθεΐας και ἀνυποκρίτου πίστεως ὁποιαδήποτε δραστηριότητα ἐξαντλεῖται σὲ στεῖρο ἀνθρωποκεντρισμὸ και δὲν ὀδηγεῖ στὸν Θεό.

Ἐκκλησιολογικά εἶναι συντεταγμένος μετὰ τὴν παῦλειο θεώρηση τῆς Ἐκκλησίας ὡς σώματος Χριστοῦ. Ὅχι ὅτι ὑποτιμοῦσε τὸν θεσμικὸ χα-

ρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας, ἄλλωστε τὸν ὑπηρετήσε μετὰ πίστῳτητα και ἀφοσίωση, ἀλλὰ πρωταρχικά λειτουργοῦσε στὴν ἐκκλησιολογικὴ θεώρηση του αὐτὴ ἡ ἀρχή. Οἱ χριστιανοὶ ἔχουν τὴν κλήση νὰ ὑπηρετήσουν τὴν Ἐκκλησία μετὰ τὴν ἀσκήνη τῶν χαρισμάτων τους, νὰ ζήσουν ἐνωμένοι μετὰ τὴν ἀμπελον ὡς κλήματα φορτωμένα τοὺς καρπούς τῆς ἀγάπης, νὰ τιμήσουν τὴν ιδιότητά τους μετὰ τὴ θυσία τῆς πίστεως και μετὰ μὴ ζωὴ ἀγνή, σύμφωνα μετὰ τὸ Πνεῦμα και νὰ συμμετάσχουν ἐνεργὰ στὴ λατρεία και τὴν προσευχή. Ἡ ἐκκλησιολογικὴ αὐτὴ ἀρχή, ἀρχή τῶν ποικιλιῶν τῶν μελῶν και τῶν χαρισμάτων, ἀποτελοῦσε και τὴν αἰτία τῆς ἐπιεικείας του πρὸς τοὺς ἀνθρώπους και τὸν ἔκανε νὰ μὴ εἶναι ὑπερβολικὸς ἢ ἀπόλυτος στὶς ἀπαιτήσεις του πρὸς αὐτούς.

Ὅραμα τῆς ζωῆς και τῆς δράσεώς του ἀπέτελεσε ἡ ἀρχή τοῦ ἐφαρμοσμένου Χριστιανισμοῦ στὴν καθημερινότητα τῆς προσωπικῆς και κοινωνικῆς ζωῆς, χωρὶς ὅμως ἀπολυτοποιήσεις και ἀνεδαφικὲς διεκδικήσεις. Αὐτὴ εἶναι και ἡ κεντρικὴ ἰδέα ὅσων ἔγραψε και πού συμπυκνώθηκε σὸ ὁμώνυμο βιβλίο. Ἀντιμετώπιζε ὁμως τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς ὅπως αὐτὴ γίνεται ἀντιληπτὴ στὶς συνηθισμένες μεταπτώτικες ἐκφράσεις τῆς, μέσα ἀπὸ μὴ γνήσια ρεαλιστικὴ θεώρηση, κατανοώντας τὶς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες, κατὰ τὴ συνηθισμένη του ἔκφραση.

Οἱ ἐξωτερικὲς συνθήκες, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκλήθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία νὰ πληροφορήσει τὴν ποιμαντικὴ του διακονία, ἀπέτελεσαν γὰ τὸν ἴδιο και τοὺς συνεργάτες του δρόμους τραχεῖς και σκληροὺς, τοὺς ὁποίους κατάφευγε πάντοτε νὰ ἐξομαλύνει ἐπιδεικνύοντας ἀκαταπόνητη θέληση, ἐργατικότητα και ὑπομονή. Ὡς Ἐπίσκοπος Ἀρκαδίας ἀναλαμβάνει τὴ διαποίμανση τῆς Ἐπισκοπῆς μετὰ ἀπὸ ἐξαετῆ χηρεία, λόγω τῆς μεταθέσεως τοῦ προκατόχου του Εὐγενίου στὴ Μητροπολιτικὴ καθέδρα τῆς Κρήτης. Ἡ κατάσταση τῆς Ἐπαρχίας ἦταν ἰδιότροπα λόγω τῆς μακρόχρονης χηρείας και τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων τῆς περιοχῆς. Τὸ μορφωτικὸ ἐπίπεδο τοῦ κλήρου ἦταν πολὺ χαμηλὸ και παράλληλα ὑπῆρχαν πολλὰ ἐφημεριακά κενά, μετὰ συνέπεια, οἱ πε-

ρισσότεροι ἐφημέριοι νὰ ἐξυπηρετοῦν δύο ἢ και τρία χωριά. Τὰ μοναστήρια, ταλαιπωρούμενα ἀπὸ ἐσωτερικὲς ἔριδες και σὲ κάποιες περιπτώσεις ἀπὸ σκάνδαλα, εἶχαν ὑποβαθμιστεῖ στὴ συνείδηση τοῦ πληρώματος τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ λαὸς εἶναι εὐσεβὴς και φιλότιμος, ἀλλὰ ἔχει στερηθεῖ τὴν ἐπισκοπικὴ παρουσία γὰ πολλὰ χρόνια. Ἐξαιτίας τῆς ἀσχημῆς οικονομικῆς καταστάσεως ἀρχίζει τοὺς χρόνους ἐκείνους τὸ μεταναστευτικὸ ρεῦμα, κυρίως πρὸς τὴ Γερμανία. Γυμνάσια ὑπάρχουν μόνο στὴν Πόμπια και ἀργότερα στὶς Μοῖρες. Εἶναι ἐντονο τὸ πρόβλημα τῆς διαμονῆς τῶν μαθητῶν, πού θέλουν νὰ συνεχίσουν τὴν ἐγκύκλιο παιδεία τους και δὲν διαθέτουν τίς ἀπαιτούμενες προϋποθέσεις. Ἐξάλλου, ὑπῆρχαν πολλὰ παιδιά πού οἱ γονεῖς τους εἶχαν μεταναστεύσει και χρειάζονταν προστασία και εὐκαιρίες γὰ μόρφωση. Ἡ Γερμανικὴ κατοχὴ ἔχει ἀφήσει πίσω τῆς οἰκογένειες ἀπροστάτευτες και σωρεία προβλημάτων. Οἱ συνθήκες διαβίωσης στὴν περιοχή δὲν εἶναι οἱ καλύτερες ἀπὸ κάθε ἀποψη, ἡ δυνατότητα μετακίνησης κοπιώδης και προβληματικὴ, ἡ οικονομικὴ ἐπιφάνεια τῆς Ἐπισκοπῆς σχεδὸν ἀνύπαρκτη.

Ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης παραλαμβάνει μὴ ὀργανωμένη Ἐπαρχία, ἀλλὰ ἔρχεται ἀντιμέτωπος μετὰ νέες προκλήσεις και προσκλήσεις. Πλέον δὲν εἶναι ὁ ποιμὴν μὴς Ἐπαρχίας ἀγροτοκτηνοτροφικὸ χαρακτήρα μετὰ μικρὸ πληθυσμὸ, ὅπως προηγουμένως. Ἐγκαθίσταται σὲ μὴ μεγάλη πόλη, ἡ ὁποία αὐξάνεται και ἀναπτύσσεται μετὰ γρήγορους ρυθμούς. Ἐπιπλέον καλεῖται νὰ βαστάσει τὸ βαρὺ Στανὸς τῆς προεδρίας τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου. Ὁ αἰμίμηστος Πατριάρχης Δημήτριος, προσφωνώντας τὸν κατὰ τὸ Μικρὸ μῆνυμα μετὰ τὴν ἐκλογή του, ἐπέσημανε ὅτι ἀναλαμβάνοντας τὰ καθήκοντά του ὡς Ἀρχιεπίσκοπος, καλεῖται νὰ κρατήσῃ τίς ἰσορροπίες. Πράγματι ἀγωνίστηκε γὰ νὰ κρατησῃ τίς ἰσορροπίες και τίς κρᾶτῃς. Στὴ νέα του θέση κατανοεῖ ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ πραγματικότητα ἔχει μὴ ἄλλη δυναμική. Ἐχει μάθει ὁ ἴδιος διαφορετικὰ, ἀλλὰ δὲν μένει κλεισμένος σὲ ὅ,τι ἔμαθε. Βρίσκει σὸ Ἡράκειο μὴ ζωηρὰ λειτουργοῦσα παράδοση, τὴν ἀναγνωρίζει και τὴ σέβεται. Κατανοεῖ ὅτι στὰ δεδομένα πλαίσια πρέπει νὰ ἐκπληρώσει τὴν ἀποστολὴ του, ὅπως ἔλεγε. Τὸ Ἡράκειο, ὅπως προείπαμε, ἀναπτύσσεται. Δημιουργοῦνται νέα δεδομένα. Ἀπαιτεῖται ἀναδιοργάνωση τῶν Ἐνοριῶν, ἴδρυση νέων. Ἡ διοίκηση τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς δὲν μπορεῖ νὰ θεραπευθεῖ γραφειοκρατικά. Ἀπαιτεῖται ἡ δραστηριοποίηση καταλλήλων συνεργατῶν πού μποροῦν νὰ ἀναπτύξουν πρωτοβουλίες και νὰ ἐργαστοῦν ὑπεύθυνα. Τὸ ἔργο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς δὲν ἦταν δυνατόν νὰ προχωρήσει ὡς ἔργο τοῦ ἐνός. Τὸ κατανοεῖ και ἐνεργεῖ ἀνάλογα, μοιράζοντας χωρὶς περιορισμοὺς και μικροπρέπειες τὴν ἐμπιστοσύνη του. Ποιμαίνει ἀμφισβητούμενος πολλές φορές, ἀλλὰ γνωρίζοντάς τὸ κινεῖται μετὰ ἀνεση ἐντὸς τῶν δεδομένων πλαισίων τοῦ ἐκάστοτε παρόντος τῆς ποιμαντορίας του, δίνοντας, κατὰ τὴν προσφιλή του ἔκφραση, τὸ «παρόν τοῦ Θεοῦ».

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιμόθεος, ὅσο δύσκολος και ἄν ἦταν οἱ συνθήκες πού ἐκάστοτε ἀντιμετώπισε, δὲν δέλιασε και δὲν ὀλιγόρησε ποτέ. Προσπαθοῦσε μέσα ἀπὸ τὰ πῶ ἀσχημῆ δεδομένα νὰ ἐξάγει τὸ καλύτερον δυνατόν. Σὲ πράξιμοιες συνθήκες οἱ πολλοὶ προσπαθοῦν νὰ ἐπιβιώσουν ἢ νὰ ἐξασφαλίσουν μὴ ἐπίπλαστη εἰρήνη ἢ περιμένουν τὴν κατάλληλη στιγμή γὰ νὰ ἀντιδράσουν. Ἐκεῖνος ἐγνωρίζε νὰ ζεῖ τὴν κάθε στιγμή μέσα ἀπὸ μὴ και μοναδικὴ προοπτικὴ ἐκείνη τοῦ χρέους.

Συνοπτικά, γιατί θεωρῶ ὅτι δὲν θὰ ἀναφέρω ἄγνωστα πράγματα και γὰ νὰ μὴν κουράσω τὴν ἀγάπη σας,

θά παραθέσω κάποιες ουσιαστικές ποιμαντικές ἀρετές του μακαριστοῦ Ποιμενάρχου Τιμοθέου:

1. Ἡ ἐμπιστοσύνη του στό θέλημα τοῦ Θεοῦ πού λειτουργοῦσε θετικά γιά τόν ἴδιο καί τούς ἄλλους στήν ἀντιμετώπιση προσώπων καί καταστάσεων καί πού

ἐπεδείκνυε ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος δέν διακατέχονταν ἀπό αἰσθήματα ἀνασφάλειας καί μικροσπρέπειας.

2. Ἡ ἀκαταπόνητη δραστηριότητά του σέ ὄλους τούς τομεῖς, μέχρι καί τόν χειρωνακτικό. Ὡς Ἐπίσκοπος εἶναι ἀδιαμφισβήτητο, ὅτι «καταδέχθηκε», γεγονός σπάνιο γιά τούς πολλούς, νά διακονήσῃ τούς ἄλλους μέ τήν κυριολεξία τῆς λέξεως διακονία.

3. Ἡ ἀπεριόριστη ἀγάπη του πρὸς τόν ἄνθρωπο, ἡ ὁποία μεταστοιχειωνόταν σέ φιλανθρωπία, ἐπιείκεια, ὑπερβάλλουσα συγχωρητικότητα, κατανόηση, νουθεσία καί παράκληση καρδιάς, ἀποδοχή τοῦ ἄλλου ὁποῖος καί νά ἦταν αὐτός.

4. Ἡ συνείδηση τῆς πατρότητας. Εἶναι γνωστό ὅτι ἀρεσκοῦσαν νά προσφωνεῖται ὡς «Πατέρας». Αὐτή ἡ συνείδηση ἴσως τόν παρουσίασε σέ κάποιους ὡς ἀδύνατο «περὶ τό διοικεῖν». Ἡ ἀρχή του ὁμως ἦταν ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος διοικεῖ μόνο ὡς πατέρας καί ὁ ἴδιος φιλοδοξοῦσε νά ἐπιδεικνύει πάντοτε καί πρὸς πάντας σπλάχνα οἰκτιρῶν.

5. Ἡ ἰκανότητά του νά μὴν ἀπαιτεῖ ἀπό τούς ἄλλους, ἀκόμη καί τούς στενοῦς του συνεργάτες, πράγματα πού

ὑπερέβαιναν τίς δυνάμεις τους ἢ δέν ταίριαζαν μέ τόν χαρακτήρα καί τήν ἰδιοσυγκρασία τους καί ἡ τέχνη νά γνωρίζει τί θά πεῖ στόν ἄλλο, ὥστε νά ὠφεληθεῖ.

6. Ἡ ἀταλάντευτη θέλησή του νά ἐπιδεικνύει πάντοτε συνέπεια λόγου καί πράξεως, νά ἀποφεύγει τήν ἀργολογία, τόν σχολιασμό καί τήν κρίση προσώπων.

7. Ἦταν ἄνθρωπος προικισμένος μέ τὰ χαρίσματα τῆς ἀδιατάρακτης ὑπομονῆς, τῆς ἀταλάντευτης σταθερότητας, τῆς καρτερίας καί τῆς ἐλπίδας, ἀλλά κυρίως τῆς προσευχῆς, τῆς σιωπῆς καί τῆς ἐσωτερικῆς περισκέψεως.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιμόθεος ἐποίμανε τόν λαό τοῦ Θεοῦ κάτω ἀπό τίς συνθήκες πού περιληπτικά ἀναφέραμε, ποιμαινόμενος ὁ ἴδιος ἀπό τόν ἀρχιποιμένα Χριστό. Ἐργάστηκε, ἔγραψε, κήρυξε, λειτούργησε, συμπαραστάθηκε ἀνακούφισε. Ὁ ἴδιος εἶχε τήν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ. Δέν ἐπαισχύνθηκε τὰ μικρά καί ἐλάχιστα. Στάθηκε κοντά στόν ἄνθρωπο μέ ἀγάπη καί κατανόηση. Ἐβίωσε δύσκολες καταστάσεις με μοναδικό ὄπλο τήν ἀνεξικακία καί τήν ἐμπιστοσύνη στόν Θεό. Οἱ ἀνθρώπινες ἀδυναμίες, ὅπως ὁ ἴδιος ἔλεγε, ὁ φθόνος καί ἡ ἀνασφάλεια κάποιων, δέν ἐπέτρεψαν νά ἐκτιμηθεῖ ἡ πολυσχιδῆς προσωπικότητά του, ὡς ὄντως Ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος ξεχώρισε στήν ἐποχή του.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιμόθεος ἔβαλε τήν δική του σφραγίδα, ξεχώρισε, καί ἀπό τήν ἱστορία, ὅταν θά σβήσουν τὰ ἀνθρώπινα πάθη καί οἱ συναισθηματισμοί, θά ἀξιολογηθεῖ πράγματι ὡς ὁ καλός ποιμὴν τῆς ἀγάπης, τῆς ἀγωγῆς καί τῆς παρακλήσεως.

Εἴη ἡ μνήμη αὐτοῦ αἰωνία!

Ἡ εἰσήγηση τῆς Μοναχῆς Αἰκατερίνας (Μαρκουλάκη) με τίτλο: Ἀπό τὸν Ποιητικὸ Λόγο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Τιμοθέου, θὰ δημοσιευθεῖ στο ἐπόμενο τεύχος.

Α. Παπαδερός:

Ἦρα μνήμης τὸν Γέροντος Εφέσου Χρυσόστομου, κορυφαίου Ἱεράρχου τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον καὶ Διδασκάλου τῆς Ἱεράς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, γιὰ τὸν ὁποῖον, ὅπως ἀκούσατε, θὰ μᾶς ομιλήσει ὁ αἰδεσιμολογιώτατος π. Γεώργιος Τσέτσης, Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας, Μέγας Πρωτοπρεσβύτερος τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον καὶ Ἐταῖρος ἐπίσης τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας. Υπήρξε ἐπὶ πολλὰ ἔτη Μόνιμος Ἀντιπρόσωπος τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον στήν ἐδρα τὸν Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, στή Γενεύη, ὅπου καὶ διαμένει. Ἐργάστηκε καὶ συνεχίζει νὰ ἐργάζεται υπέρ τῆς Ἐκκλησίας με λόγο καίριο καὶ αυθεντικὸ σὲ πάμπολλες ἐπίσημες ἀποστολές καὶ διασκέψεις, νὰ συγγράφει, νὰ κηρύττει, νὰ λειτουργεῖ, νὰ στηρίζει τὸ Πατριαρχικὸν Ἰδρυμα σὲ Σαμπεζύ τῆς Ἑλβετίας. Υπήρξε μαθητὴς καὶ αὐτὸς τὸν μακαριστοῦ Χρυσόστομου καὶ ἐπιστήθιο πνευματικὸ τέκνον τὸν – ὁ ἐκ τῶν ἀριοδιοτέρων, ἐπομένως, νὰ μᾶς ομιλήσει γιὰ τὸ σεπτό πρόσωπό του. Τὸν ἐνχαριστοῦμε θερμὰ. Σεβαστέ καὶ λιὰν ἀγαπητέ π. Γεώργιε, ἔχετε τὸν λόγο.

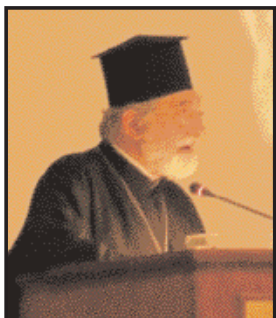
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΓΕΡΩΝ ΒΘΕΣΣΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΜΙΑ ΣΤΑΝΙΑ ΦΑΝΑΡΙΩΤΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΣΤΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Ἰπὸ Δρος Γεωργίου Τσέτσῃ

Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχεῖου

Μέ πολλή συγκίνηση, ἀλλά καί μέ κάποια νοσταλγική διάθεση, ἀνέρχομαι στό βῆμα, προκειμένου ὅπως ἀποτίσω φόρον τιμῆς στόν ἀλήστου μνήμης ἐκλεκτό Ἱεράρχη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καί πολύτιμο Ἐταῖρον τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης, τόν μακαριστό Μητροπολίτη Γέροντα Ἐφέσου Χρυσόστομο, τόν

Κωνσταντινίδη. Καί εὐχαριστῶ ἐκ βάθους καρδίας τόν Πρόεδρο τῆς Ἀκαδημίας, Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιο, ὅπως καί τόν Γενικό Διευθυντή αὐτῆς Δρα Ἀλέξανδρο Παπαδερό, φίλο ἀγαπητό καί συνεργάτη στόν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου ἐπὶ τέσσερις περίπου δεκαετίες, γιὰ τήν πρόφρονα καί τιμητική τους πρόσκληση, ὅπως συμμετάσχω στήν ὀφειλετική αὐτῆ ἐπιμνημόσυνη ἐκδήλωση καί ἐκφωνήσω κατάλληλον τῆ περιστάσει λόγον. Πάλιν καί πολλὰκις εὐχαριστῶ.

Στόν Ὁρθόδοξο κόσμον, ἀλλά καί στόν εὐρύτερο χρι-

στιανικό χώρο, σπάνιες είναι, νομίζω, οι έκκλησιαστικές εκείνες προσωπικότητες, πού πρωταγωνίστησαν, πολυμερώς και πολυτρόπως, με τόση συνέπεια και ύπευθυνότητα επί εξι περίπου δεκαετίες και χωρίς καμμία διακοπή, όπως ο τιμώμενος σήμερα μακαριστός Ίεράρχης. Όπως έλεγε ο Σεπτός μας Προκαθήμενος, ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος, σέ λόγο πού έξεφώνησε επ' ευκαρία του τεσσαρακονθημέρου μνημοσύνου του μεταστάντος στον Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό, «*ό λίαν πεπαιδευμένος αυτός Ίεράρχης, βιωματικός φορέυς και διάτορος έξαγγελεύς του «πολίτικου» πνεύματος, ανεδείχθη εκ των επιφανεστέρων προσωπικοτήτων του καθ' ημάς Οικουμενικού Θρόνου, όστις επεσφράγισε πολυειδώς εν τοις έσχάτοις χρόνοις τήν μαρτυρίαν αυτού εν τή διδακτική έκφορᾶ τής*

Όρθοδόξου Θεολογικής ἀληθείας, [και ἀπεδείχθη] φερέγγυος εκπρόσωπος τής Μητρούς Έκκλησίας εις διορθοδόξους και διαχριστιανικές συναντήσεις και διεθνή ποικίλου περιεχομένου συνέδρια»¹.

Τά περιορισμένα χρονικά περιθώρια τής σεμνής αυτής τελετής, δέν επιτρέπουν βέβαια στον όμιλούντα νά προβεί σέ μίαν έστω συνοπτική παρουσίαση τής πολυδιάστατης προσφοράς του άεμνήστου στον Σεπτό Οικουμενικό Θρόνο, στην Όρθοδοξία, στην χριστιανοσύνη γενικά, όπως και στην θεολογική έρευνα. Περί τής προσφοράς του αυτής μιλούν εύγλωττα οι επί Συνόδου άγορεύσεις του, οι πάμπολλες μελέτες και τά δοκιμιά του σέ συλλογικούς τόμους και σέ ήμέτερα και ξένα περιοδικά, οι εισηγήσεις και παρεμβάσεις του σέ Διορθόδοξα Συνέδρια και σέ διάφορα διεθνή θεολογικά «Φόρα». Κυρίως όμως όμιλούν γιά τό τιάνιο έργο του οι τέσσερις όγκώδεις τόμοι, πού υπό τον γενικό τίτλο «Όρθόδοξοι Κατόψεις» (έκδ. Τέρτιος 1991), καταχωρούν ένα έντυπωσιακό άριθμό μελετών και μονογραφιών του επί θεμάτων θεολογικής, έκκλησιολογικής, κανονικής και ιστορικής φύσεως, όπως όμιλει και ο κοιμός τόμος «*Τάδε λέγει πατριαρχικός Άμβων*» (έκδ. Τέρτιος 1991), ο όποιος περιλαμβάνει λόγους και κηρύγματα, πού ο μεταστάς, συνοδική άποφάσει, είχαν έκφωνήσει κατά διαστήματα στον Πατριαρχικό Ναό του Άγίου Γεωργίου, στο Φανάρι, επ' ευκαρία τής Κυριακής τής Όρθοδοξίας, τής Θρονικής έορτής του Άγίου Άνδρέου και άλλων επισήμων περιστάσεων.

Άλλά, «*επιλείπει μέ διηγούμενον ο χρόνος*» περί τής πλούσιας και άνεκτίμητης αυτής συμβολής του άοιδίμου πολιού Ίεράρχου. Ός εκ τούτου, θά άρκεσθώ μόνο στην σκιαγράφηση, μέ μερικές άδρές πινελιές, δύο χαρακτηριστικών όψεων του άνδρός. Έκείνης του «*διδασκάλου*» και παιδαγωγού, και εκείνης του «*Φαναριώτου*». Ίεράρχου, πού ήνάλωσεν εαυτόν στη διακονία του Οικουμενικού Θρόνου, τής Πανορθοδοξίας και τής Χριστιανοσύνης γενικά. Και θά προβώ στο έγχείρημα αυτό, σταυολογώντας άπό τους προαναφερθέντες πέντε τόμους, άπόψεις και τοποθετήσεις του όσον άφορᾶ στον ρόλο τής θεολογίας στη ζωή τής Έκκλησίας και στη θέση και διακονία του Οικουμενικού Θρόνου μέσα στο Όρθόδοξο διοικητικό σύστημα.

Ό μεταστάς, πού γεννήθηκε το 1921 στην Χρυσούπολη - Σκούταρι τής Έπαρχίας Χαλκηδόνος, εισήλθε στις τάξεις του ιεροϋ κλήρου τον Νοέμβριο του 1940, ών τελειόφοιτος στην Ίερά Θεολογική Σχολή τής Χάλκης, χειροτονηθείς σέ διάκονο τήν ήμέρα τής έορτής των Εισοδίων τής Παναγίας, άπό τον Σχολάρχη γέροντά του, τον μακαριστό Μητροπολίτη Νεοκαισαρείας Χρυσόστομο. Μετά τήν άποφοίτησή του, ανέλαβε διακόνημα στον περιώνυμο Ίερό Ναό των Άγίων Κωνσταντίνου και Έλένης τής άνθούσης τότε Κοινότητας Σταυροδρομίου. Όταν δέ ο Πατριάρχης Μάξιμος ο Ε', ευθύς μετά τήν άνάρρησή του στον Οικουμενικό Θρόνο τό 1946 ίδρυσε Γραφείο Τύπου των Πατριαρχείων, άνέθετε τήν διεύθυνσή του στον μόλις είκοσιπεντάχρονο διάκονο Χρυσόστομο, μέ τήν ευθύνη συνάμα και τής συντάξεως του Πατριαρχικού Περιοδικού «Όρθοδοξία».

Μπορεί όμως νά λεχθεί ότι ή πολύπλευρη έκκλησιαστική και άκαδημαϊκή σταδιοδρομία του μεταστάντος, άρχίζει ουσιαστικά τό 1951, όταν έπειτα άπό τετραετίς λαμπρές μεταπτυχιακές σπουδές στην Ρώμη και τό Στρασβούργο, επανακάμπτει στην Πόλη, και μέ άπόφαση τής Άγίας και Ίεράς Συνόδου αναλαμβάνει, σέ ήλικία μόλις 30 έτών, καθηγητικά καθήκοντα στην Ίερά Θεολογική Σχολή τής Χάλκης, συγκεκριμένα δέ στις έδρες τής Δογματικής, τής Ιστορίας των Δογμάτων και τής Χριστιανικής Άρχαιολογίας.

Ήταν ή εποχή πού σηματοδοτούσε μιά νέα έλπιδοφόρο περίοδο στη ζωή τής Χάλκης, μέ τήν επιστροφή στις ρίζες νέων και φερέλpidων καθηγητών, έπειτα άπό πολυετή μετεκπαίδευση στην Έσπερία. Μαζί λοιπόν μέ τον Διάκονο Χρυσόστομο Κωνσταντινίδη, επανέκαμπταν στην Τροφό Σχολή τής Χάλκης ο Διάκονος Μάξιμος Ρεπανέλλης, (ο μετέπειτα, επί πολλά έτη, Σχολάρχης και Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως), οι Βασίλειος Άναγνωστάπουλος (ήδη τό 1950), Βασίλειος Σταυροίδης και Κωνσταντίνος Καλλίνικος. Και έρχονταν γιά νά επανδρώσουν τή Σχολή μας και νά ανακουφίσουν τους τρεις ήρωικούς «*δασκάλους*», τον Μέγα Οικονόμο Γεώργιο Άναστασιάδη, τον Άρχοντα Διδάσκαλο του Γένους Ίωάννη Παναγιωτίδη και τον Μέγα Πρωτονοτάριο του Θρόνου Έμμανουήλ Φωτιάδη, οι όποιοι σέ δύσκολους και τότε καιρούς, μαζί μέ τον άποχωρήσαντα στο μεταξύ Σχολάρχη, Μητροπολίτη Νεοκαισαρείας Χρυσόστομο, είχαν, λόγω λειψανδρείας, έπωμισθει γιά πολλά χρόνια, τό βαρύ διδακτικό έργο, τόσο στο θεολογικό, όσο και στο γυμνασιακό τμήμα τής Σχολής.

Ένιοι άπό τους παρόντας στη σημερινή έκδήλωση, όπως ο πεφιλημένος όμογάλακτος άδελφός και συνταξιώτης μου στη Χάλκη, άγιος Κρήτης, και πληθύς όλη κληρικών και λαϊκών στελεχών τής Έκκλησίας στο Φανάρι, στην Κρήτη και τήν λοιπή Έλλάδα, όπως και στα πέρατα τής οικουμένης, υπήρξαν όντως προνομιούχοι, έχοντας ως «*δασκάλο*» τους τον Καθηγητή-Διάκονο Χρυσόστομο Κωνσταντινίδη, Διάκονο και στο θυσιαστήριο και στην έδρα. Έκείνο δέ πού έκτιμούσαμε στη διδασκαλία του δέν ήταν, νομίζω, τόσο οι θεολογικές γνώσεις πού μάς παρείχε μέ άνεση και σπάνια μεταδοτικότητα, όσον ή έρευνητική του μέθοδος και ο τρόπος μέ τον όποιον άσκούσε τό καθηγητικό του λειτουργήμα. Άπό εκείνον λ.χ. μάθαμε πώς νά άποδελτιώνουμε σέ καρτέλες ένα κείμενο ή ένα βιβλίο, γιά νά μπορούμε άκολούθως νά χρησιμοποιούμε μέ ευκολία και άνεση τό συγκεντρωθέν υλικό κατά τή συγγραφή ενός φροντιστηρίου ή μάς δια-

τριβής· ή, ακόμη, με ποιά τρόπο νά καταχωρούμε τίς υποκειμενώσεις - παραπομπές σ' ένα κείμενο!

Ήταν πάντοτε μελετημένος, γλαφυρός στή διδασκαλία του, άπαιτητικός στίς εξετάσεις, εύγενής και προσηνής στίς, έκτός αίθουσής διδασκαλίας σχέσεις του μέ τούς φοιτητές (τούς «ιεροσπουδαστές» όπως χαρακτηρίζονταν οί Χαλιπίτες!), πολύτιμος σύμβουλος και καθοδηγητής στήν εκπόνηση έναισίμων επί διπλώματι διατριβών, φιλάνθρωπος μέ τήν ευρύτερη σημασία τής λέξεως, ύπομονητικός και έπεικής μέ όσους είχαν προβλήματα άφομοιώσεως τών διδαγμάτων του, αλλά και άτεγκτος και άνυποχώρητος μέ μερικούς ιερωμένους φοιτητές, οί όποιοι, ένω δέν είχαν τά άπαιτούμενα διανοητικά έφόδια ή έφεση γιά θεολογικές σπουδές και δέν μελετούσαν, νόμιζαν ότι «έλέω ράσου» ή «έλέω γέροντος» θά μπορούσαν νά έχουν κάποια «ειδική» μεταχείριση και νά προβιβάσθουν «άβρογχοις ποσί»! Η ιδιότυπη αυτή κατηγορία φοιτητών δέν εύρισκε χάριν ένώπιόν του. Και δέν ήταν σπάνιες οί περιπτώσεις πού μερικοί από αυτούς έμεναν μετεξεταστέοι γιά τόν επόμενο Σεπτέμβριο!

Έπειδή δέ ό λόγος περί του διδακτικού έργου του μεταστάντος, ένδεικνυται νομίζω νά παρασχεθεί στό σημείο αυτό και κάποια άπάντηση στό συχνά τιθέμενο έρώτημα: γιά ποιά λόγο ό μακαριστός δέν εξέδωσε τύποις τήν περίφημη Δογματική του, πού θά ήταν άναμφισβήτητα τό magnum opus του, τό βασικό του έπιστημονικό έργο;

Ίδου ή εξήγησις:

Στή Θεολογική Σχολή τής Χάλκης, επί ένα τέταρτο αιώνας, από τό 1924 μέχρι τό 1950, έδιδάσκετο από τούς Σχολάρχας Ίωακείμ Πελεκάνο (τόν μετέπειτα Δέρκων), Αϊμιλιάνο Παπαδημητρίου (τόν μετέπειτα Φιλαδελφείας), Χρυσόστομο Κορωνάιο (τόν μετέπειτα Νεοκαισαρείας), όπως και από τόν καθηγητή τής Συμβολικής Έμμανουήλ Φωτιάδη (1948-1950), ή πασίγνωστη και κλασική Δογματική του Χρήστου Άνδρούτσου. Όστόσο, πεποίθηση του νέου καθηγητή τής Συστηματικής Θεολογίας, Διακόνου Χρυσόστομου Κωνσταντινίδη, ήταν ότι από τό περιβάλλον τής Σχολής θά έπρεπε πλέον «νά εκπορευθή» μιά νέα Δογματική, «άνταποκρινόμενη όχι μόνον εις τάς μονίμους θεολογικάς ανάγκας τής Έκκλησίας, αλλά και εις τήν συνεχώς εύρνομένην προβληματικήν τής Θεολογίας σήμερα, διατηρούσα βεβαίως εις ισόρροπον ύψος τόν βιβλικοπαραδοσιοκρατικών χαρακτήρα της, αλλά και άπαντώσα εις τάς άπαιτήσεις, του όρθου λόγου και τής όρθής σκέψεως του συγχρόνου άνθρώπου, προβληματιζόμενον έντός μιάς ραγδαίως εξέλιτισσόμενης και επί μάλλον και μάλλον τεχνοκρατούμένης θετικίζούσης κοινωνίας»². Θέτοντας λοιπόν σέ εφαρμογή τήν ως άνω πεποίθησή του, ό άείμνηστος είχε καταρτίσει ένα λαμπρό, πρωτότυπο και άναλυτικό κείμενο διδασκαλίας, τό όποιο διέφερε κατά πολύ από τή διάταξη και δομή τής άξιολογώτατης μέν, αλλά μάλλον έπίτομης Δογματικής του Άνδρούτσου. Και ένω τό κείμενο ήταν σχεδόν έτοιμο πρós δημοσίευση, τό 1959 κυκλοφόρησε στήν Άθήνα ή τρίτομη Δογματική του άειμνήστου Παναγιώτη Τρεμπέλα, πού από σκοπιάς δομής και περιεχομένου είχε πολλές όμοιότητες μέ τό σύγγραμμα του Χαλιπίτου καθηγητού. Θεωρώντας λοιπόν, ότι θά ήταν σόλοικο, ή ελληνική Θεολογική γραμματεία νά έχει δύο Δογματικές, εκδιδόμενες σχεδόν ταυτοχρόνως, ό άείμνηστος αποφάσισε νά μήν προβεί στήν έκδοση του δικού του κειμένου. Πά νά χρησιμοποιήσω μιά έκφραση του συρμού αυτή ήταν μιά «πολιτικώς όρθή» χειρονομία του

μακαριστού Έφέσου.

Άρχή και πεποίθηση του σοφού αυτού καθηγητού μας ήταν ότι ή θεολογία πρέπει νά άσκει τό έργο τής «έντός τής Έκκλησίας», «διά τήν Έκκλησίαν» και «έν τή ύπηρεσία τής Έκκλησίας». Μέ άλλα λόγια, νά συμπεριέται μέ τήν Έκκλησία σέ όλες τίς φάσεις και τίς περιπλανήσεις της επί τής γής. «Νά μορφούται, νά εξέλισσει και νά προωθεΐται έν τή Έκκλησία και σύν τή Έκκλησία». Όχι όμως άγνοώντας τίς πραγματικότητες του κόσμου τούτου. Η θεολογία, έλεγε, «δέν είναι έξώκοσμος, ούτε άπόκοσμος. Δέν είναι ξένη πρós τάς περιπετεΐας του κόσμου τούτου. Συνάπτεται άμεσα μέ τήν ιστορίαν. Θεολογεί επί τής ιστορίας... και άσκειται έν όνόματι του σωτηριώδους έργου του Κυρίου, τό όποιον, άπαξ συντελεσθέν, ενεργείται άνά πάσαν στιγμήν επί των ψυχών των ανθρώπων»³.

Όπως είναι γνωστό, ή Θεολογική Σχολή τής Χάλκης άνέκαθεν ήτο τό «θεολογικό εργαστήριο», τό «think tank» του Φαναρίου. Π' αυτό και όσάκις τό Οικουμενικό Πα-

τριαρχείο ήσυχολείτο μέ μείζονα εκκλησιαστικά θέματα, Πατριάρχης και Σύνοδος πάντοτε καλούσαν τόν καθηγητικό Σύλλογο τής Σχολής νά εκφέρει γνώμη δίνοντας τό θεολογικό στίγμα, ή ακόμη και νά συντάσσει κείμενα του Θρόνου άφορώντα στίς Διορθόδοξες ή τίς Διαχριστιανικές σχέσεις. Αυτό συνέβαινε ήδη από τά τέλη του δεκάτου ενάτου και τίς άρχές του εικοστού αιώνας, επί σχολαρχίας και καθηγεσίας των κολοσσών εκείνων πού άκουαν στό όνομα Φιλάρετος Βαφειδής, (ό μετέπειτα Ήρακλείας), Γερμανός Στηρνόπουλος (ό μετέπειτα Θατείρων), Γερμανός Καραβαγγέλης, Χρήστος Άνδρούτσος, Βασίλειος Στεφανίδης, Βασίλειος Άντωνιάδης, Παντολέων Κομνηνός.

Έτσι, όταν περί τά τέλη τής δεκαετίας του 1950 ό Πατριάρχης Άθηναγόρας είχε πάρει τήν άπόφαση νά συγκαλέσει στή Ρόδο τήν Πρώτη Πανορθόδοξο Διάσκεψη γιά νά δώσει συνέχεια στό ήμιτελές Προσυνοδικό έργο τής Διορθόδοξου Έπιτροπής τής Ι. Μονής Βατοπεδίου (1930) και προλειάνει τοιουτοτρόπως τό έδαφος γιά τή συγκρότηση τής Άγίας και Μεγάλης Συνόδου τής Όρθοδόξου Έκκλησίας, ή Ίερά Σύνοδος έπεστράτευσε, κατά τό επικρατήσαν έθος, τούς καθηγητάς τής Χάλκης μέ τήν έντολή νά συνδράμουν στό έργο τής άρμόδιας Συνοδικής Έπιτροπής πού ήταν έπιφορτισμένη μέ τήν εκπόνηση του πινακίου θεμάτων τής έν λόγω Συνόδου.

Είναι γνωστό στους ειδότας ότι ή συμβολή του μεταστάντος στον καταρτισμό τής θεματολογίας τής Συνόδου υπήρξε σημαντική, άν όχι άποφασιστική. Πολύ ά επίκαιρα θεολογικά και κοινωνικά θέματα, τά όποια βρισκόνταν στό θεματολόγιο τής Άγίας και Μεγάλης Συνόδου, ήταν ζητήματα πού τόν είχαν άπασχολήσει στό παρελθόν και περί των όποιων είχε κατά καιρούς άρθρογραφήσει στά δύο δημοσιογραφικά όργανα του Πατριαρχείου, τό περιοδικό «Όρθοδοξία» και τήν εφημερίδα «Άπόστολος Άνδρέας».

Σημαντικός όμως και άκρως άποτελεσματικός υπήρξεν ό ρόλος του, έν τώ μεταξύ, σέ Μητροπολίτη Μύρων προαχθέντος καθηγητού και κατά τή διάρκεια των

εργασιών της Πανορθοδόξου αυτής Διασκέψεως. Μέ την ιδιότητα του Γενικού Γραμματέως αυτής, συμπαραστάθηκε με συνέπεια, ύπευθυνότητα και υϊκή στοργή στον πολίο Πρόεδρό της, τόν Μητροπολίτη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου Χρυσόστομο (τόν μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν). Ὁ Μύρων Χρυσόστομος μαζί με δύο ἄλλους κορυφαίους Ἱεράρχες τοῦ Θρόνου, πού καί αὐτοί ἦταν μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας, τούς Μητροπολίτες Σάρδεων

Ο Σεβασμ. Χρυσόστομος κατά την ανακήρυξη του σε Εταίρον της ΟΑΚ (1979)

Μάξιμο καί Ἰμβρου καί Τενέδου, μετέπειτα δέ Γέροντα Χαλκηδόνος Μελίτωνα, βοήθησε πολυμερῶς καί πολυτρόπως τόν πρεσβύτερο Πρόεδρο νά φέρει εἰς αἴσιον πέρας, παρά τά ἐμφανῆ ἐμπόδια, τήν πρώτη αὐτή, ἔπειτα ἀπό πολλές δεκαετίες, Διάσκεψη τῶν κατά τό-

πους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ὡστόσο, πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ Μύρων Χρυσόστομος, πού εἶχε πρωταγωνιστήσει στή Διάσκεψη τῆς Ρόδου καί εἶχε συντελέσει μεγάλως στήν ἐπιτυχία της, δέν ἔκρυβε καί κάποια ἀγωνία ὅσον ἀφορᾷ στήν ἐκβαση τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου. Σέ ἀνακοίνωση, τήν ὁποίαν εἶχε κάμει λ.χ. τό 1972 στό Θεολογικό Συνέδριο περί «Ὁρθόδοξον Παραδόσεως», πού τελοῦσε ὑπό τήν αἰγίδα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, παρατηροῦσε ὅτι τό ἔργο τῆς Συνόδου ἦταν τεράστιο καί ὅτι ὁ Ὁρθόδοξος κόσμος περίμενε μέ ἐνδιαφέρον καί προσοχή τό ἀποτέλεσμα, τό ὁποῖο θά προέκυπτε ἀπό τήν «ἀναμοχλευμένην συνείδησιν τῆς συνοδικότητος ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ». Ἀλλά μαζί μέ τήν παρατήρηση αὐτή, ὁ ἀείμνηστος, πού, ὅπως ἐλέχθη, εἶχε βρεθεῖ στό διορθόδοξο προσυνοδικό προσκήνιο εὐθύς ἐξ ἀρχῆς καί γνώριζε ὡς ἄριστα τό ὀρθόδοξο «παρασκήνιο», ἔθετε, χωρίς περιστροφές καί ἓνα διπλό ἐρώτημα: «Τί ἀναμένονν, ἔλεγε, αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι καί τά ποιμνιά των ἀπό τήν τεραστίαν αὐτήν κίνησιν; Καί τό κυριώτερον, «αἱ ἡμέτεραι Ἐκκλησίαι καθώρισαν ἤ ὄχι ἐπισημῶς τάς θέσεις των ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, τοῦ τί, δηλαδή, ἀναμένουσιν ἐκ τῆς ὑπό σύγκλησιν Συνόδου»;

Ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων, «μετ' ἐμποδίων» πορεία τῆς ὅλης διαδικασίας συγκροτήσεως τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου καί ἡ ἀποτελμάτωση πού παρατηρήθηκε περί τό τέλος τῆς δεκαετίας τοῦ 1980, μετά ἀπό τόν ἐνθουσιώδη καί πολλά ὑποσχόμενο ἐγκαινιασμό τῆς συνοδικῆς διαδικασίας τό 1961, καί ἔπειτα ἀπό μιᾶ ἐντονη καί δημιουργική δραστηριότητα σέ ἐπίπεδα Πανορθοδόξων Προσυνοδικῶν Διασκέψεων καί Προπαρασκευαστικῶν Ἐπιτροπῶν, ἤλθαν νά ἐπιβεβαιώσουν τούς φόβους τοῦ Μύρων Χρυσόστομου. Διότι μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου ἀπεδείχθη ὅτι, ὄντως σέ πολλές κατά τόπους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες δέν ὑπῆρχε σαφῆς τοποθέτησις ὡς πρός τό ζητούμενο ἀπό τήν Πανορθόδοξο αὐτή Σύνοδο.

Καί ἂν μέν ἡ βραδυπορία στήν προετοιμασία τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου κατά τό πρῶτον ἡμισυ τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα, μετά τή Διάσκεψη τοῦ Βατοπεδίου, μπορούσε νά ἐξηγηθεῖ ἀπό τίς πολιτικές συγκυρίες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης - ὅπως λ.χ. οἱ δραματικές καί χρονίζουσες συνέπειες γιά τή Ρωμοσύνη τῆς Μικρασιατικῆς κα-

ταστροφῆς, ὁ Β' Παγκόσμιος Πόλεμος καί τό ἐπακολούθητό του, ἡ Πάλτα, οἱ πολιτικές καί κοινωνικές ἀνακατατάξεις στά Βαλκάνια καί γενικά στήν Ἀνατολική Εὐρώπη -, ἡ πολύ μικρή πρόοδος πού σημειώθηκε μέ βῆμα «σημειωτῶν» τήν τελευταία εἰκοσαετία, δέν μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ παρά μόνον ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι, ἐπ' ἐσχάτων, δέν διαλέγονται μεταξύ τους, ἀλλά μονολογοῦν! Ὅτι δέν κινητοποιοῦνται καί δέν ἐνδιαφέρονται πλέον γιά τήν οἰκοδομή καί τό συμφέρον τῆς Μιάς καί ἀδιαιρέτου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλά μάλλον κινοῦνται γιά τήν ἐξυπηρέτηση τοπικῶν συμφερόντων, τά ὁποῖα σέ τελευταία ἀνάλυση πλήττουν τή συνοχή καί τήν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Αὐτός ἀκριβῶς ἦταν ὁ προβληματισμός τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου, πού στό μεταξύ εἶχε διαδεχθεῖ στήν Προεδρία τῶν Πανορθοδόξων Σωμάτων τόν ἀλήστου μνήμης ρηξικέλευθο Μητροπολίτη Χαλκηδόνος Μελίτωνα. Καί τόν τελευταῖο καιρό, σέ κατ' ἰδίαν συζητήσεις του μέ πρόσωπα τοῦ στενοῦ του περιβάλλοντος, δέν ἔκρυβε τό φόβο, ὅτι στίς δυσμέσ τοῦ βίου του ὑπῆρχε τό ἐνδεχόμενο νά ἀμυδροθεῖ ἡ μακρά καί γόνιμη ἐκκλησιαστική του σταδιοδρομία, συνεπεία ἐνδεχομένου ἀδιεξόδων στήν προετοιμασία τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου. Ἀλλά περισσότερο φοβόταν, ὅτι κάποια στιγμή μπορούσε νά πληγεῖ τό κύρος τοῦ, ταγμένου στήν διακονία τῆς Πανορθοδοξίας καί ἐγγυητοῦ τῆς Ὁρθοδόξου ἐνότητος, Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀπό ἐντεχνα ἐμπόδια, ὅπως ἔλεγε, ἀπό ἐσκεμμένες παρεμβάσεις ἐκείνων πού ἐπιθυμοῦσαν τήν ἀνακοπή τῆς πρωτοπορίας τοῦ Πατριαρχείου καί εἶχαν τήν πρόθεση νά ὀδηγήσουν αὐτό σέ ἄτοπα καί ἀδιέξοδα⁴.

Ἀκριβῶς, ἓνα προσφιλέθιο θέμα πού ἔθιγε συχνά στίς παραδόσεις του στή Χάλκη, τή Θεσσαλονίκη, τή Γενεύη, ὅπως καί σέ ὁμιλίες καί γραπτά του, ἦταν ἐκεῖνο τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδοξίας. Τῆς ἐνότητος ἐν τῇ παραδόσει, ἐν τῇ λατρείᾳ, ἐν τῇ συνειδήσει, τῆς ἐνότητος ἐν ταῖς ποιικιλίαις. Εἶναι κλασική ἡ σχετική εἰσήγησή του στό Συνέδριο, τόν ὁποῖον εἶχε πραγματοποιηθεῖ τό 1959 στή Θεσσαλονίκη ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἐξακοσιοστῆς ἐπετείου ἀπό τοῦ θανάτου τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καί πού ἔφερε τόν τίτλο: «Σημεῖα ἐνοῦντα καί διαφοροποιοῦντα τήν μίαν Ὁρθοδοξίαν ἡμῶν»⁵).

Ἀναπτύσσοντας ὁμοῦς τό καιριο θέμα τῆς Ὁρθοδόξου ἐνότητος, ὁ αἰοίδιμος δέν ἔπαυε νά τονίζει τήν ἀνάγκη θέσε τοῦ Φαναρίου, ὅτι φορεῖται καί ἐγγυητής τῆς ἐνότητος αὐτῆς ἦταν καί εἶναι τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. «Ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἔλεγε, εἶναι θέσις πρωτοπόρου ἡγέτιδος Ἐκκλησίας μεταξύ ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Θέσις ἀπό τήν ὁποίαν ἀπορρέει ἡ εὐθύνη ὅσον καί ἡ τιμὴ τῆς διατηρήσεως τῆς ἀπ' αἰῶνων κρατούσης τάξεως, τῆς διατηρήσεως τοῦ ιδεώδους ἐκείνου status quo, κατά τό ὁποῖον ἀναγνωρίζεται καί τηρεῖται καί καθίσταται καθ' ἡμέραν σεβαστόν τό δικαίωμα τῆς πρωτοπορίας καί πρωτοβουλίας τῆς πρώτης τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἥτοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ δέ συνεργασία τῶν ἐπί μερῶν Ἐκκλησιῶν, καί ἡ σύμπνοια αὐτῶν, καί ἡ προσαρμογὴ αὐτῶν εἰς τήν χαρακτηρισμένην καί ἀναλαμβανόμενην κοινήν γραμμὴν καί τακτικὴν, ἐναρμονίζονται εἰς σύστημα κοινῆς ἐνεργείας, τό ὁποῖον ἀποπνέει τήν ἐνυπαρχουσαν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ βαθυτέραν ἐνότητα»⁶. Λόγια σοφά καί πάντοτε ἐπίκαιρα. Κυρίως κατά τούς τελευταίους χαλεπούς καί πονηρούς τούτους καιρούς, ὅπου πολλά περί Φαναρίου

λέγονται και οὐκ ὀλίγα μηχανορραφοῦνται! Ἐπὶ ξένους τε καὶ ἡμετέρους.

Ὅσοι ἔτυχε νὰ γνωρίσουν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν Γέροντα Ἐφέσου καὶ νὰ συγχρωτισθοῦν μὲ αὐτόν, εἶχαν διαπιστώσει ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ εὐγενῆ τὸς τρόπους φυσιογνωμία, γιὰ ἕναν Ἱεράρχη πού ἐκινεῖτο μὲ ἀνεση καὶ σιγουριά ὅπουδήποτε καὶ ἂν βρισκόταν. Μπροστά στό Θυσιαστήριο, πάνω στόν Ἄμβωνα, μέσα στή Ἱερά Σύνοδο, σέ μιὰ Διορθόδοξη Διάσκεψη, σέ μιὰ Διαχριστιανική Σύσκεψη, σ' ἕνα Ἐπιθεώρημα Γραφεῖο τῆς Ἀγκυρας ἢ τῆς Ἀθήνας, σ' ἕνα θεολογικό συμπόσιο ἢ ἀκόμη μέσα σ' ἕνα φιλικό σπίτι. Ἦταν ἐπιδέξιος συνομιλητής καὶ ἀριστος διαπραγματευτής. Π' αὐτό καὶ ἡ Ἐκκλησία συχνά τοῦ ἀνέθετε διάφορες λεπτές ἀποστολές, ὡσάκις μάλιστα ἐπρόκειτο νὰ συζητηθοῦν μὲ ἀρμόδιους παράγοντας καίρια θέματα, ἀναφερόμενα στή ζωὴ καὶ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἢ ὡσάκις ἀνεφύοντο προβλήματα στίς σχέσεις τοῦ Θρόνου μὲ ἀδελφές Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Κυρίως δέ ὅταν διαφαίνονταν τάσεις ἀμφισβήτησεως τῶν προνομίων ἐκείνων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πού ἀπέρρεαν ἐκ τῆς θέσεώς του ὡς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας μέσα στό Ὁρθόδοξο Συνοδικό Σύστημα.

Δέν μπορούσε νὰ εἶναι σαφέστερος ὁ Ἐφέσου Χρυσόστομος ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅταν, ὀμιλώντας περὶ τοῦ «Πρωτείου» τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τόνιζε μὲ ἔμφαση ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο δέν διεκδικεῖ δι' ἑαυτὸ ὅποιοδήποτε ἐκκλησιαστικὸ πρωτεῖο, «*ὑπὸ ἕνα πνεῦμα ἀπολυτότητας καὶ ἀποκλειστικότητος* εἰς βᾶρος οἰασδήποτε ἐκ τῶν λοιπῶν κατὰ τὸπους ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν... (ἀπλῶς διότι) *ἡ ἀσκήσις τῶν προσεβίων τῆς τιμῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως δέν σημαίνει ὅποιαδήποτε ὑπερβολήν, ἥτις θὰ κατέληγεν εἰς τὴν ὑποκατάστασιν ἢ τὴν ἐξουδετέρωσιν, ἢ ἀκόμη τὴν ἀπόθησιν καὶ ἀπομόνωσιν οἰασδήποτε ἐκ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν*». Καὶ τοῦτο διότι, κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία τοῦ ὀρθοδόξου συστήματος ἔχει τὴν θέσιν τῆς μέσα σ' αὐτὸ τὸ σύστημα, ὅπως καὶ σέ κάθε Ἐκκλησία «*ἀνήκει μιὰ σειρά συνυπευθυνότητων καὶ συνδραστηριοτήτων*», οἱ ὁποῖες ἀποβλέπουν στή σωστή λειτουργία τῆς ἀρχῆς τῆς «*κοινωνίας τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν*» μέσα στὰ πλαίσια τῆς κανονικῆς τάξεως⁷.

Ἀναφερόμενος εἰδικώτερα στίς κατὰ καιροὺς ὑπολανθάνουσες ἢ ἐκδηλές τάσεις ἀνατροπῆς τῆς κανονικῆς τάξεως στόν Ὁρθόδοξο χῶρο, ὁ Ἐφέσου Χρυσόστομος τόνιζε μὲ ἔμφαση ὅτι ἡ καθοστηκυῖα τάξις πραγμάτων δέν ἀνέχεται φυλετικούς καὶ ἐθνικούς ἀκροβολισμούς, οὔτε δέ καὶ θεωρίες καὶ ἐπιδιωξεις πού δέν στηρίζονται στό κριτήριό τῆς ἰστορίας καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου. Ἐξειδικεύοντας δέ τὸν λόγο παρατηροῦσε ὅτι «*τάσεις καὶ προσπάθειαι ἐπεκτατισμοῦ ἐπὶ ἄλλων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, προτεκτοράτα ἐκκλησιαστικά, δημιουργία ἐκκλησιαστικῶν συνασπισμῶν καὶ παρατάξεων,...* (ὡς καὶ) *θεωρία περὶ ἀριθμητικῆς ἢ ποσοτικῆς ἢ πληθυσμικῆς ὑπεροχῆς καὶ πρωτοπορίας ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι, εἶναι καταστάσεις νόθοι διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ ὀθνεῖαι πρὸς αὐτήν, ἐπιβλαβεῖς δέ καὶ ὀλέθριοι διὰ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὸ μέλλον αὐτῆς*»⁸.

Κατὰ τὸν μακαριστὸν Ἐφέσου Χρυσόστομο (ὅπως ἔξ ἄλλου καὶ γιὰ κάθε κληρικὸ ἢ λαϊκὸ, ταγμένο στή διακονία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου), τὰ «*προσεβία τιμῆς*» τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἦταν πάντοτε καὶ εἶναι μιὰ «*προσφορὰ διακονίας*», ἡ ὁποία παρέχεται ὑπὲρ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ὀλότητος τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ὄχι ἕνα «*πρωτεῖο Παπικοῦ τύπου*», ὅπως ἀποφαίνονται εὐκαιρῶς-ἀκαιρῶς ἡμετέροί τε καὶ ξένοι «*Φαναριομάχοι*» τὸν τελευταῖο τοῦτο καιρὸ! Καὶ παρέχεται ἢ διακονία αὐτή: α) γιὰ νὰ καλυφθεῖ «*αὐθορμήτως καὶ ἀβιάστως*» καὶ χωρὶς καμμιὰ μορφή «*Παπο-καισαρισμοῦ*», τὸ κενὸ πού εἶχε δημιουργηθεῖ στή ζωὴ καὶ τὴν ἰστορία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μετὰ τὴν ἔκλειψιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ παράγοντος, πού μέσα σ' ἕνα θεοκρατικὸ σύνολο εἶχε μιὰ εἰδικὴ εὐθύνη στή ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ συγκαλοῦσε τίς Οἰκουμενικῆς Συνόδους καὶ β) γιὰ νὰ ὑπάρχει ἕνα κέντρο ἀναφορᾶς καὶ ἕνας συντονιστικὸς παράγων πού νὰ θέτει σέ κίνηση τὸν μηχανισμό τῆς συνολικῆς εὐθύνῃς καὶ τῆς συλλογικότητος μετὰ τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν⁹. Καὶ τοῦτο διότι χωρὶς τὸν παράγοντα αὐτὸ οἱ κατὰ τὸπους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες θὰ κατέληγαν νὰ εἶναι 14-15 ἀναξάρτητα «*καπετανάτα*» καὶ ὄχι μέρος ἑνὸς συνόλου πού εἶναι «**H**» Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τόνιζε καὶ ἐπαναλάμβανε ὁ Ἐφέσου Χρυσόστομος, ὑπάρχει, οὐσιαστικά καὶ ὄντολογικά, ὡς ἕνα σύνολο ἐνιαῖο καὶ μοναδικό, καὶ δέν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι ἐνιαῖα τόσο στήν οὐσία τῆς, ὅσο καὶ στοὺς σκοποὺς τῆς¹⁰. Πρᾶγμα τὸ ὅποιο εἰρήσθω ἐν παρόδῳ τόνιζε πρὸ τίνος καὶ ὁ νέος Πατριάρχης Ρουμανίας Δανιὴλ σέ συνέντευξιν πού εἶχε παραχωρήσει σέ ρουμανικὸ ραδιοφωνικὸ σταθμὸ, λίγο μετὰ τὴν ἀνάρρησίν του τὸν περασμένο Σεπτέμβριο στόν Θρόνο τοῦ Βουκουρεστίου, παρατηρώντας εὐστοχα ὅτι «*ὅταν στό Σύμβολο τῆς Πίστεως δηλώνουμε ὅτι πιστεύουμε εἰς Μίαν Ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, δέν ἐννοοῦμε τίς Ἀυτοκέφαλες Ἐκκλησίες, ἀλλὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν στό σύνολό τῆς*»¹¹.

Αὐτὴ ἦταν ἐν ἄκρῳ συντομία, ἡ πολύτιμη προσφορὰ τοῦ γεραροῦ αὐτοῦ «*δασκάλου*» καὶ Ἱεράρχου στὰ θεολογικά γράμματα, στή Σχολὴ τῆς Χάλκης καὶ στό κλεινὸ Φανάρι, «*τὸν ἀκοίμητο αὐτὸ φάρο πίστεως καὶ παραδόσεως, ὅπως ἔλεγε,...* πού ἔζησε ἐνδοξα καὶ ὑπερήφανα τῆς χθές, ζεῖ σταθερὰ καὶ ρεαλιστικὰ τῆς σήμερον καὶ θὰ ζεῖ μὲ ἀκαμπτες ἐλπίδες καὶ ἀμετακίνητη θέληση, τὴν αὐριον»¹².

Δέν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει, νόμιζω, καλλίτερη κατακλείδα στήν ὁμιλία αὐτή, ἀπὸ ἐκεῖνο πού εἶχε πεῖ ὁ πεφιλημένος ὀμογάλακτος ἀδελφός μου καὶ σεβασμὸς Ἀρχιεπίσκοπος σας, ὁ ἅγιος Κρήτης κ. Εἰρηναῖος τὴν ἡμέρα τῆς πρὸς Κύρον ἐκδημίας ἀπὸ τὴν εὐλογημένη αὐτὴ Κρητικὴ γῆ τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Ἐφέσου Χρυσόστομου. «*Ὅτι δηλαδή ὁ μακαριστὸς «ὑπῆρξε κορυφαῖος ἐπιστήμων, κληρικὸς καὶ ἄνθρωπος, ἡ ἀπώλεια τοῦ ὁποίου ἀφήνει δυσαναπλήρωτο κενό*»¹³.

Νὰ εἶναι ἡ μνήμη του αἰωνία!

1. Βλ. ἰσοσελίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου <http://www.ec-patr.org/docdisplay>.

2. Χρυσόστομο Κωνσταντινίδου, Μητροπολίτου Μύρων, Ὁρθόδοξοι Κατόψεις, τόμος Β', Τέριος 1990, σελ. 131. Βλ. καὶ Βασιλείου Σταυρίδου, Ἡ Ἱερά Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, β' ἐκδ. Οἶκος ἀδελφῶν Κυριακίδου, Θεσσαλονίκη, 1988, σελ. 383.

3. Ὁρθόδοξοι Κατόψεις, τ. Α' σελ. 290-291.

4. Τάδε λέγει Πατριαρχικός Ἄμβων, σελ. 63.

5. Ἡ εἰσήγησις εἶναι δημοσιευμένη στό Ὁρθόδοξοι Κατόψεις, τ. Α', σελ. 261-282.

6. Τάδε λέγει Πατριαρχικός Ἄμβων, σελ. 47.

7. Ὁρθόδοξοι Κατόψεις, τ. Β', σελ. 30.

8. Ὁρθόδοξοι Κατόψεις, τ. Α', σελ. 277.

9. ὁπ.π. σελ. 33.

10. Ὁρθόδοξοι Κατόψεις, τ. Α', σελ. 317.

11. Βλ. Service Orthodoxe de Presse (SOP) ἀρ. 322, Νοέμβριος 2007, σελ. 24.

12. Ὁρθόδοξοι Κατόψεις, Α', σελ. 316.

13. <http://www.neoskosmos.com/061015/nk/ellada>

Ανατολή πάνω από τα Ζωνιανά...

ΥΠΟΜΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ

22. Δεκεμβρίου 1957: Σαν σήμερα, πριν από μισόν αιώνα, ενθρονίσθηκε στο Καστέλλι ως Επίσκοπος Κισάμου και Σελίνου ο ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ (Γαλανάκης). Ο Ιεράρχης που με λόγο και έργο έδωσε μαρτυρία Χριστού Έσταυρωμένου και Αναστάντος, αγάπησε και αγαπήθηκε, οραματίστηκε και επραγμάτωσε, κράτησε ζωντανή την ελπίδα για μυριάδες ανθρώπους στην Ελλάδα και στα ξένα, σφράγισε με το δικό του μοναδικό τρόπο την Κρήτη και παραμένει εμπνευστής και οδοδείκτης, πολίος και πολυσεβάστος στη χορεία των ΑΓΡΑΥΛΟΥΝΤΩΝ ΠΟΙΜΕΝΩΝ!

Αλέξανδρος Κ. Παπαδερός
(Δελτίο Τύπου, 21-12-07)

Ο μικρόκοσμος και ο μακρόκοσμος

Η Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης συμπληρώνει φέτος 40 χρόνια διαλόγου της Εκκλησίας μεταξύ άλλων και με εκπροσώπους των θετικών λεγομένων επιστημών, που σφραγίζουν με περίπου καθοριστικό τρόπο το μέλλον της ανθρωπότητας.

Η κατάδυση του ανθρώπου στα έγκατα του μικρόκοσμου και η ανάδυσή του στο αχανές του μακρόκοσμου προκαλούν έκσταση, γοητεία, θαυμασμό, αλλά και αδημονία. Εκατοντάδες διεθνών συνεδρίων επί συναφών ζητημάτων, ιδίως από τον χώρο της Βιολογίας και της Φυσικής, μας επέτρεψαν να εκτιμήσουμε τον ζήλο των ερευνητών και να εικάσουμε το πλήθος των αναμενόμενων ευεργεσιών του μόχθου τους στο ανθρωπίνως ορατό μέλλον.

Χαιρετίζουμε ιδιαίτερα το λίαν επίκαιρο θέμα του συνεδρίου σας [«Επιστήμη και Τέχνη – Κοινή πορεία προς το Ωραίο και την Αλήθεια»]. Η ποιότητα κάθε πολιτισμού εξαρτάται σε μέγιστο βαθμό από τον βαθμό καλλιέργειας των τριών θεμελιωδών κατηγοριών της υπάρξεως, που είναι το Αγαθόν, το Αληθές και το Κάλλος (το Ωραίον). Η προτεινόμενη από το θέμα του συνεδρίου κοινή πορεία Επιστήμης και Τέχνης προς αυτή την κατεύθυνση αποτελεί σημάδι ελπίδας για τη χώρα μας και τον κόσμο στην ανατολή του νέου έτους, για το οποίον εύχομαι σε σας, κ. Πρόεδρε, και στα μέλη του Συμβουλίου σας και του συνεδρίου κάθε ευλογία.

Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης, 31-12-07
Ο Γεν. Διευθυντής
(Δρ. Αλέξ. Κ. Παπαδερός)

Σύμβουλος του Παιδ. Ινστιτούτου ε.τ.

(Απόσπασμα απαντήσεως σε πρόσκληση της Ένωσης Ελλήνων Φυσικών για συμμετοχή στο ετήσιο συνέδριό της).

Ανταπόδοση ευχιών

Ευχαριστούμε από τη θέση αυτή τους πορτοπρωθείς φίλους της Ο.Α.Κ., που ευαρεστίθηκαν να εκφράσουν και πάλι προς το Ίδρυμα και τους ανθρώπους που το διακονούν τις καμές τους ευχές για τα Χριστούγεννα και το Νέον Έτος. Είναι αδύνατο να κάνουμε το ίδιο προς τον καθένα χωριστά, αν και πορό θα το θέγαμε. Μάλιστα τώρα, που βρισκόμαστε στο 40όν έτος της λειτουργίας της Ακαδημίας και χρωστούμε πορρά σε τόσους πορροός. Παρακαλούμε το Θεό να ευοργεί τη ζωή και το έργο τους κατά το νέον έτος και πάντα!

Δωρεές

Αθην. Θεολόγης, Καθηγ. Πανεπιστ., Καλιφόρνια, 1.000 \$.
Κωνστ. Ε. Ορφανός, Καθηγ. Πανεπιστ., Βερολίνο, 300 €.

Ευχαριστούμε θερμά!

Πένθη

* Εμμανουήλ Γκρατσίας, κληρικός της Ι. Αρχιεπισκοπής Αμερικής. Ως απόφοιτος της Ι. Θεολογικής Σχολής του Τιμίου Σταυρού της Βοστώνης, λαϊκός ακόμη, είχε φιλοξενηθεί επί μήνες στην ΟΑΚ για άσκηση στη γλώσσα. Έκτοτε παρέμεινε πιστός φίλος του Ίδρυματος (+17/10).

* Rev. Dr. André Appel, Πρόεδρος του ΚΕΚ 1974-1986 (+1/11). Είχε πολυετή συνεργασία με τον Γεν. Διευθυντή της ΟΑΚ και ήταν Πρόεδρος του ΚΕΚ κατά την Η' Γενική Συνέλευσή του στην ΟΑΚ (1979).

* Πία Ζομπανάκη, σύζυγος του Μίνωα Ζομπανάκη, Αρχοντος του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Η ταφή της έγινε στις Καλύβες (6/11).

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ

Τριμηνιαίο περιοδικό

ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

73006 Κολυμπάρι-Χανιά

Τηλ.: 2824022245 - Fax: 2824022060

E-mail: oac@otenet.gr

www.oac.gr

ISSN 1105-7017

Κωδικός: 3532

Εκδότης - Δ/ντής Συντάξεως:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΕΡΟΣ

Γραφικές Τέχνες ΓΕΩΡΓΙΑΣΑΚΗΣ Ο.Ε.

Χανιά - Τηλ.: 2821092482

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού € 10 - Εξωτερικού € 25

Εμβάσματα: ΑΤΕ-Χανιά, Λογάρ. 37704003260-96

Τιμή τεύχους € 2

Γίνονται δεκτές προαιρετικές εισφορές

Για τα μη ενυπόγραφα κείμενα
την ευθύνη έχει ο Διευθυντής Συντάξεως

Παρακαλούμε τους φίλους αναγνώστες να μη λησμονούν, ότι το περιοδικό στηρίζεται στην αγάπη και τη συνδρομή τους. Ευχαριστούμε όσους είχαν πρόσφατα την ευαισθησία, να προσφέρουν ποσά ανώτερα της συνδρομής.